

A man in a grey shirt and dark trousers is performing a handstand on a laptop. He is in a tropical setting with palm trees and lush greenery in the background. The man is looking down at the laptop screen while balancing on it.

ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN
EN HELICON MBO VELP / OKTOBER 2016

WA4 MAGA ZINE

Special
Carrièredag 14 oktober

Thema: Hoe **flexibel** ben jij?

Special voor VVA-leden,
studenten, alumni en bedrijven

Tien bijzondere workshops/
bezoek de ZZP Area

COLOFON

Hoofredactie

Doede Wessels (VVA), Ria Dubbeldam (gaw)

Redactie

Christel Klaren (VVA), Tamara van Tricht, Carla Schütte, Edwin Vriezen, Melanie Koning, Leonie Heutinck

Redactieadres & ledenadministratie

VVA Larenstein
Postbus 350, 6880 AJ Velp
T 026-3695725
E redactie@vva-larenstein.nl
E administratie@vva-larenstein.nl
www.vva-larenstein.nl

Advertentieverkoop

Medialijn bv, Sandra Hepping
T 0314-763735
E s.hepping@medialijn.nl

Opzeggen lidmaatschap

Schriftelijk voor 1 december 2016.

Copyrights

Het auteursrecht berust bij de uitgever en de auteurs.
Overname van artikelen wordt gewaardeerd, mits voorzien van een deugdelijke bronvermelding.

Aansprakelijkheid

De uitgever en auteurs streven naar juistheid van de informatie. De uitgever en auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van handelingen gebaseerd op onze informatie.

VVA-bestuur

Voorzitter / Wim Glaap

E voorzitter@vva-larenstein.nl

T 06-50237939

Penningmeester / Peter Wegdam

E penningmeester@vva-larenstein.nl

T 06-18452416

Secretaris / Ruben de Haan

E secretaris@vva-larenstein.nl

T 06-51431340

Bestuurslid Communicatie & Social Media / Jan Abelen

E communicatie@vva-larenstein.nl

T 06-37482861

Bestuurslid Regiozaken / Wilco van Hout

zie regiocoördinator Zuid

Regiocoördinatoren

Noord / Marije Kattenwinkel

E noord@vva-larenstein.nl, T 06-18723541

Oost / Henk Vrieling

E oost@vva-larenstein.nl, T 06-19366667

Zuid / Wilco van Hout en Arian Bossers

E zuid@vva-larenstein.nl, T 06-83608249

West / Martin Lenferink

E west@vva-larenstein.nl, T 06-26108872

Coördinator MBCS & Helicon / Gerben de Graaf

E mbscs@vva-larenstein.nl, T 06-12890400

Opdrachtgever / VVA Larenstein

Uitgever / VVA Larenstein en gaw ontwerp+communicatie

Druk / Drukkerij Tuijtel

Vormgeving / gaw ontwerp+communicatie, Wageningen

Oplage / 15.000

Coverfoto / VVA Carrièredag, Otto Vaessen

ISSN 1879-422X

ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN EN HELICON MBO VELD / OKTOBER 2016

INHOUD / 4 / 16

4

Carrièredag nieuws

Nieuw op de VVA Carrièredag: de ZZP Area. Neem deel aan een workshop en bezoek de bedrijvenmarkt.

10

'Kennisdelen, daar krijg ik plezier van'

Wie heeft er niet praktijklessen bij het IPC gevolgd, een certificaat gehaald of een opfriscursus gedaan. Rob Borst zit er op zijn plek.

14

Flexibele werktijden fijn voor werkgever en -nemer

Het dagelijkse 9 tot 5 raakt uit. Een goede tendens?

16

Programma VVA Carrièredag

Alle activiteiten en deelnemers van de VVA Carrièredag op een rijtje.

18

Circulaire economie als toekomst voor delta's

Leading lector Toine Smits licht toe hoe in vijf Living Labs de circulaire economie invulling krijgt in verstedelijkte delta's.

22

'Opdrachtgevers moeten soms nog wennen aan flexibele teams'

Ontwerpster Karin van Essen werkt met haar netwerkbureau ESScapes in een collectief van zelfstandigen.

25

VVA-lid Lisa Schepers

Ze werkt bij een van Nederlands grootste verzekeraars. Op het oog niet wat je zou verwachten na een studie Tropische landbouw.

28

'Maak Carrièredag interessanter voor Helicon'

Willy Koppens neemt op 1 november afscheid van Helicon MBO Veld. Hij draagt een aantal suggesties over voor samenwerking op Larenstein.

30

Slingertuinen Groningen en Tiengemeten

Twee studenten doen verslag van hun VVA-excursie.

Verder

VVA-nieuws & agenda / column Michael Meijer

Wim Glaap. foto Otto Vaessen

Als trotse vader luisterde ik eind augustus naar de presentatie van mijn oudste zoon voor zijn bachelor Hotel- en Eventmanagement met als titel "Smartsourcen, het nieuwe uitbesteden". Een presentatie over hoe bedrijven omgaan met het inhuren van kennis en ervaring voor zowel kortdurende als langdurende projecten binnen de evenementenbranche. Hij ging in op de nieuwe Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties, de zzp'er van de toekomst, het overgrote deel van de flexwerkers dat niet gelukkig is met hun tijdelijke baan, de helft van de Nederlandse beroepsbevolking die geen vast contract heeft en de voorspelling dat in 2020 één op drie werkenden zzp'er is.

Bovenstaande is een mooie brug naar de VVA Carrière dag 2016 op vrijdag 14 oktober. De veranderende maatschappij vraagt om meer flexibiliteit van werknemers en werkgevers, en andere contractvormen. De werknemer van tegenwoordig zoekt naar flexibiliteit en vrijheden, maar ook naar kansen. De veranderende werkomgeving als gevolg van de steeds innoverende digitale wereld maakt deze wijze van denken, omgaan met elkaar, het uitvoeren van werkzaamheden buiten de werkomgeving steeds makkelijker.

Wanneer we kijken naar het bedrijfsleven: multinationals voorzien 40 procent van de beroepsbevolking van een baan, waar het innoveren in zowel hardware als software (de werknemer) blijft doorgaan. Deze bedrijven moeten en gaan mee met flexibilisering van de arbeidsmarkt om de wereldwijde concurrentie te kunnen waarborgen. Daarentegen zijn

het MKB en de overheid minder voortvarend. Voorzichtig worden de geëigende paden van weleer verlaten en vindt flexibilisering ook hier zijn weg.

Als laatste vult iedere werkende zijn persoonlijke omstandigheden op zijn of haar eigen manier in. De relatie werkgever/werknemer is hierdoor drastisch veranderd. Werkgevers dienen de komende jaren, door vergrijzing en de demografische ontwikkelingen, verder na te denken op welke wijze de werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd. Hoe bind ik werknemers aan mijn bedrijf en hoe waarborg ik de kennis en ervaring binnen mijn bedrijf?

De werknemer van de afgelopen twintig, dertig jaar is niet de werknemer van de toekomst.

De VVA Carrière dag staat daarom in het teken van hoe flexibel moet je zijn, voor jezelf maar ook voor een bedrijf of overheid. Voor studenten, opleidingsinstituten, bedrijven en overheden vormt deze dag een mooi medium om met elkaar van gedachten te wisselen over de flexibilisering van de arbeidsmarkt.

Ik wens studenten, bedrijven, overheden en opleidingsinstituten een vruchtbare en succesvolle Carrière dag toe.

Change management, happiness begins now!

Wij zien je graag tijdens één van onze activiteiten of excursies!!
Wim Glaap, voorzitter VVA-Larenstein

VVA Magazine eenmalig óók voor niet-leden

Geen lid van VVA Larenstein en toch deze editie van VVA Magazine gekregen? Dat is geen vergissing. Om de VVA Carrièredag op 14 oktober zoveel mogelijk onder de aandacht te brengen, verschijnt het tijdschrift in een oplage van 15.000 exemplaren en krijgen ook niet-leden hem. Overweeg eens als niet-lid of bedrijf om aan te sluiten bij het interessante VVA-netwerk.

Meer informatie: www.vva-larenstein.nl

Nieuw: ZYP Area

Bezoek in één dag tientallen bedrijven!

De VVA Carrièredag is elk jaar weer een groots netwerkevent. In de aula van hogeschool Van Hall Larenstein Velp kun je bedrijven en organisaties bezoeken. Nieuw is de ZYP Area waar zzp'ers vertellen over hun bedrijf. Kvk informeert over verschillende arbeidsvormen. De VVA maakt de Alumni van het Jaar bekend en er is een demonstratie Carving (sculpturen uit boomstammen). Lees het voorlopige programma op pagina 16 en kijk voor updates op www.larenstein.nl

Voordelig lidmaatschap en kans op een prijs voor gediplomeerden 2016

VVA Larenstein feliciteert de nieuwe lichting afgestudeerden van Helicon MBO Velp en hogeschool Van Hall Larenstein. Bij Helicon namen 133 geslaagden hun diploma in ontvangst, bij VHL in Velp waren dat er 375. We wensen ieder een goede en succesvolle carrière.

Bezoek als opstapje naar de carrière de VVA Carrièredag en word lid van VVA Larenstein. Een lidmaatschap is voor pas-afgestudeerden extra voordelig. Ook profiteer je van allerlei voordelen zoals een fikse korting op vakbladen. Twee jaar lidmaatschap kost slechts €75,-. Het lidmaatschap gaat

Pasafgestudeerden die lid worden maken kans op een drone.

in op 1 januari 2017 en eindigt op 31 december 2018. Daarna volgt tot wederopzegging een automatisch lidmaatschap van €50,- per jaar. Wanneer je je nu aanmeldt, ding je mee naar een drone (bij minimaal 25 nieuwe aanmeldingen). Aarzel dus niet en meld je aan via www.vva-larenstein.nl.

SUP: de avontuurlijke VVA Carrièredagprijs

De VVA verloot onder de deelnemers van de Carrièredag die zich inschrijven een privés SUP (Stand Up Paddle) voor twee personen. De prijs is gesponsord door Van der Tol Hoveniers. Om kans te maken moet je de kanskaart vóór 14.45 uur inleveren bij de VVA-stand. De prijsverloting vindt plaats om 15.00 uur op de trap van de aula. Om de prijs te kunnen winnen moet je dan aanwezig zijn.

Heb jij de werkgelegenheidsenquête al ingevuld?

De afgelopen maanden kon je de werkgelegenheidsenquête invullen. Heb je dat nog niet gedaan? Doe dat dan snel, want je hebt nog maar tot 14 oktober de tijd!

Alle afgestudeerden van hogeschool Van Hall Larenstein in Velp (en hun voorgangers in Boskoop, Deventer en Wageningen) en Helicon MBO Velp mogen meedoen. Naast de gebruikelijke vragen worden er ook elk jaar vragen gesteld over het thema van de Carrièredag.

Dit jaar gaan de extra vragen

dus over flexibiliteit in je werk. Tijdens de najaars-ALV op 25 november in Nagele wordt het rapport met de uitkomsten gepresenteerd. Daarna zal de enquête ook op de website www.vva-larenstein.nl worden gepubliceerd.

Aan de laatste enquête in 2014 deden 923 afgestudeerden uit 24 landen mee. We hopen weer op een hoge opkomst.

De vragenlijst is te vinden op www.vva-larenstein.nl/werkgelegenheidsonderzoek-2016.

Wauw: wat een mooi aanbod workshops tijdens VVA Carrière dag

Tijdens de VVA Carrière dag zijn diverse boeiende lezingen en workshops. Het thema 'Hoe flexibel ben jij?' inspireert tot zeer uiteenlopende workshops en presentaties. Op deze pagina's een voorproefje. Kijk voor precieze tijdstippen op pagina 16-17.

LET OP: voor diverse workshops is inschrijving nodig via de website www.vva-larenstein.nl. Sommige worden twee keer gegeven.

Workshop Frank van Deelen Theatersport zinnig in het dagelijks werk

Wie wil ook weleens in de hoofdrol staan? Of met wat meer bagage in onverwachte situaties kunnen improviseren? Het zijn allemaal momenten dat je in je leer- of werkomgeving flexibel moet kunnen handelen. Als VVA-lid las ik over het motto van de VVA Carrière dag 'Hoe flexibel ben jij?' en raakte gelijk enthousiast. Daar kan ik wel wat mee met een workshop Introductie Theatersport, waarbij je in de meest onverwachte situaties flexibel moet improviseren. Alweer veertien jaar geleden ben ik de wereld van (improvisatie-) toneel ingestapt. Daar heb ik veel gevonden waar ik in mijn dagelijks werk als senior adviseur milieutechniek veel profijt van heb. Laat je verrassen door deze oud-Bos- en Cultuurtech-

nieker die het voor de klas staan en presenteren niet echt leuk vond en daar nu heel anders over denkt! Ik neem deelnemers aan de VVA Carrière dag – studenten en afgestudeerden – mee in een wervelende workshop. Aan de workshop kunnen maximaal 15 mensen deelnemen.

Trainees tijdens de bijeenkomst van het vijfjarig jubileum van het Nationaal Watertraineeship.

Workshop Nationaal Watertraineeship Flexibel werken in de watersector!

Werken aan de toekomst, dat is waar het om gaat binnen de watersector. De komende jaren heeft de watersector een toenemend aantal hoogopgeleide waterprofessionals nodig. De arbeidsmarkt vraagt tegelijkertijd om steeds verdergaande flexibiliteit van jonge arbeidskrachten. Hoe ga jij de uitdaging aan?

Starters in de watersector moeten zich flexibel kunnen opstellen in een omgeving met steeds meer complexiteit. Goed kunnen samenwerken over de grenzen heen en het tonen van persoonlijk leiderschap zijn daarbij van belang. Het Nationaal Water Traineeship stimuleert deze vaardigheden bij jong talent via een persoonlijk leiderschapsprogramma. Hoe vergroot een traineeship jouw flexibiliteit?

Tijdens deze workshop presenteren wij ook de Roadshow Water, een samenwerkingsverband tussen diverse organisaties in de watersector die ontwikkeling van jong talent willen stimuleren. Hier bieden wij jou de mogelijkheid om mee te doen aan diverse activiteiten in de watersector. Grijp je kans!

Workshop Union Control Vaardigheden van de professionele wereldburger

Afgestudeerden komen in deze tijd op een arbeidsmarkt terecht die op verschillende fronten onderhevig is aan mondialisering. Dit vraagt om een andere instelling, van zowel de werkgever als de werknemer. Zo is flexibiliteit een van de hooggewaardeerde competenties geworden. Niet alleen flexibiliteit maar interculturele competenties in zijn algemeenheid zijn belangrijke

kwaliteiten binnen het internationale speelveld. Binnen Control Union, waar we met 3500 mensen in 70 landen een netwerk hebben van inspectie activiteiten, certificeringprogramma's en laboratoria, is dit speelveld dan ook erg internationaal. Het is daarom belangrijk dat onze werknemers interculturele vaardigheden ontwikkelen. Samen met jullie willen we onderzoeken

welke competenties van belang zijn en hoe het met jullie interculturele competenties staat. Aan de hand van een oefening zullen we bewustwording creëren over culturele verschillen en effectieve samenwerking. Verander na de workshop van een wereldburger in een wereldwerknemer.

Bewaak je eigen grenzen

Werktijden vervagen, er zijn steeds meer tijdelijke arbeidscontracten en via onze smartphone zijn we steeds makkelijker beschikbaar. Dit legt voor veel mensen bewust of onbewust een grote claim op hun privéleven. Werk jij avonden door aan een te krap gestelde deadline? Bekijk jij in een restaurant je werkmail als je gesprekspartner even van tafel is? Voor velen herkenbaar, maar normaal is het eigenlijk niet. Toen ik mijzelf de vraag stelde hoe flexibel ik ben als het op werk aankomt, moest ik denken aan een nuttige boodschap uit de 3Doc documentaire 'De burn-out industrie'. Daarin legt een coach haarfijn uit wat het verschil is tussen werk en privé. Met vrienden en familie heb je een relatie, die wederkering is. Tussen jou en je werk staat een transactie: het salaris tegenover jouw inzet. Veel medewerkers gaan echter een relatie aan met hun werk en hechten zich aan het bedrijf, collega's en de leidinggevende. Omgekeerd geldt dat niet. Gaat het slecht met het bedrijf dan worden er mensen ontslagen en wordt er geen rekening gehouden met persoonlijke omstandigheden. Waarom werken mensen dan toch 60 in plaats van 40 uur? Om de relatie in stand te houden. *'Anders vinden ze me niet leuk, hoor ik er niet meer bij, pas ik niet in de cultuur'* et cetera. Tel daarbij op dat sommigen niet geleerd hebben hun grenzen te bewaken en er werkomgevingen zijn die dit in de hand werken. Een dodelijke cocktail volgens de coach.

Wanneer je je realiseert dat de kwaliteit van het leven vooral zit in de kwaliteit van je relaties, kan je andere keuzes maken. Voor jezelf of zelfs als samenleving. In Zweden wordt al een tijd met de 6-urige werkdag geëxperimenteerd. Flexibel zijn kan, als je je maar bewust bent van je eigen grenzen. Ik probeer mijn smartphone-gebruik zo veel mogelijk te beperken en mijn weekend en vrije dag zijn heilig. Wanneer ik wel werk inplan in mijn privétijd, ben ik me daar heel bewust van en compenseer ik dit zo snel mogelijk. Het fijne is dat wanneer ik vooraf maar duidelijk ben over mijn keuzes, collega's, studenten en externen hier prima mee kunnen leven.

MICHAËL MEIJER

VVA-lid en hoofddocent ruimtelijke ordening & planologie/
onderzoeker Kenniscentrum Duurzame HavenStad bij
Hogeschool Rotterdam

CARRIÈREDAG NIEUWS

Workshop Engineer Hoe profileer jij jezelf flexibel?

Arbeidsbemiddelingsbedrijf Engineer organiseert voor studenten en jonge afgestudeerden de workshop 'Hoe profileer jij jezelf flexibel?'. Eigenaar en recruiter Frank Roeland zal benadrukken hoe belangrijk het is om je goed voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Door internet en sociale media valt er zoveel te kiezen. Ontdek wat bij je past en richt je daar op. Pak niet van alles aan en laat je niet verleiden om te veel te switchen. Zo creëer je een duurzame carrière voor jezelf. Om bij een bedrijf op gesprek te kunnen komen en je daar te kunnen profileren moet je cv er tiptop uitzien. Dat blijft de basis. Engineer biedt studenten van Velp daarom gratis een cv-check aan. Kijk op: www.engineer.nl/events/carriere-evenement-van-hall-larenstein-2016. Studenten kunnen via de website hun cv insturen tot 12 oktober 17:00 uur. Tijdens de workshop worden de individuele cv-adviezen uitgereikt en zullen de bevindingen ook in meer algemene zin worden behandeld.

Workshop Wageningen University Doorstuderen aan Wageningen University

foto Joris Schaap

Voor VHL-studenten die denken nog niet te zijn uitgeleerd: steek tijdens een presentatie van Wageningen University je licht op over een van de 29 masteropleidingen. Met je VHL-opleiding Land- en Watermanagement heb je bijvoorbeeld mogelijkheden bij de masteropleidingen Earth and Environment of Geo-information Science. Of kom langs met je vragen over doorstroom vanuit Bos- en Natuurbeheer naar Forest and Nature Conservation. De andere opleidingen van VHL Velp met doorstroommogelijkheden komen natuurlijk ook aan bod.

Bij het doorstromen naar een opleiding van Wageningen University heb je mogelijk een schakelprogramma nodig. Informeer of je het schakelprogramma kunt verkorten door het volgen van een minor tijdens je hbo-studie. Dit kan ook op de infomarkt waar studenten van Wageningen University aanwezig zijn.

Je bent van harte welkom tijdens de presentatie of op onze open dag in Wageningen op 15 december.

Meer informatie vind je op www.wageningenuniversity.nl/vhlnaarwu

Workshop Otto Willemsen Fit voor de toekomst

Als zelfstandig ondernemer geeft Otto Willemsen richting aan een duurzame toekomst.

Razendsnelle ontwikkelingen in technologie, IT en circulaire economie zorgen ervoor dat bedrijven meer dan ooit wendbaar

moeten zijn. Een flexibele schil van zzp'ers sluit daarbij aan. De toekomst wordt samen gemaakt door snel de juiste kennis en ervaring binnen te halen en deze ook uit te wisselen binnen businessecosystemen. Nu al zijn de organisaties die slim gebruikmaken van een flexibele schil, innovatiever en duurzamer. De flexibele schil geeft slagkracht. De juiste fit tussen professional en bedrijf zorgt voor een fitte toekomst voor beiden. Of je nu werkt als zelfstandig ondernemer of in loondienst, jezelf fit houden – fysiek maar zeker ook qua kennis, ervaring en netwerk – is van het grootste belang voor je eigen toekomst-

perspectief. De visie en identiteit van de klant of je werkgever bepalen de richting en hoe je jezelf vormgeeft. Als zelfstandig ondernemer geef ik ook richting aan mijn toekomst. Heel praktisch zijn mijn zonnepanelen en een elektrische E-UP auto. Uit het oogpunt van "goed" bezig zijn en als visitekaartje ("practise what you preach"), maar ook om mijn risico's als ondernemer te beheersen. Mocht ik niet kunnen werken of geen werk hebben, dan heb ik geen auto- en energiekosten.' Zorgen dat je fit blijft en waarde kunt toevoegen is niet om jezelf te verrijken maar om de ander

beter te maken. Uiteindelijk geeft dit "samenverrijking". Zo hebben we beiden toekomst! Duurzaamheid is daarbij vanzelfsprekend. Mijn vader zei al: 'Een goede boer maakt zijn grond niet kapot, hij is rentmeester. Van Hall Larenstein biedt daar al jaren een prachtig studieprogramma voor aan!'

Otto Willemsen is oud-Larensteiner Land-, Water- en Milieubeheer en auteur van het boek "Fit voor de toekomst". Hij werkt als zelfstandig organisatieadviseur/trainer aan duurzaamheid en is met zijn bedrijf Duurzaam4Life verbonden aan coöperatie Synprofect.

Workshop IVN Inspireer jongeren met storytelling

Het is niet altijd makkelijk om jongeren te inspireren om duurzaam te leven. Waarom? Omdat 'onduurzaam' leven niet direct invloed heeft op het klimaat of op het milieu. Het eten van één kilokalorie gehakt doet de temperatuur niet meteen met vijf graden stijgen. De opwarming van de aarde is een geleidelijk proces. Om jongeren te overtuigen is het daarom van belang om verhalen te vertellen (storytelling) die op hun belevingswereld aansluiten. Denk aan verhalen over leeftijdsgenoten die al te maken hebben met de gevolgen van niet duurzaam gedrag. De workshop geeft een overzicht van de theorie van storytelling en we oefenen zelf met het maken van inspirerende verhalen voor duurzaamheid. De workshop wordt gegeven door Alina Salomon, junior projectleider IVN. Aantal deelnemers max. 20.

Workshop Van der Tol Hoe flexibel ben jij, zijn wij en onze opdrachtgevers anno 2016?

Wil jij weten hoe flexibel Van der Tol werkt aan de ECOSTAD van de toekomst, zodat jij je eigen flexibiliteit met betrekking tot wonen, werken en leven kan toetsen? Kom dan naar de workshop tijdens de VVA Carrièredag.

Van der Tol biedt oplossingen voor milieuecologische problemen binnen grootstedelijke omgevingen. Wij richten ons daarbij op vier hoofdthema's: biodiversiteit, waterbeheer, urban heat island effect en sick building syndroom. Flexibiliteit is daarbij een zeer breed begrip en is sterk afhankelijk van persoonlijke en bedrijfseconomische factoren. De kunst is om een duurzame werkwijze te creëren die voor iedereen efficiënt, constructief en werkbaar is. Meer informatie over de ECOSTAD en Van der Tol zie www.vandertolbv.nl

Workshop hogeschool Van Hall Larenstein Management van complexe projecten in de openbare ruimte

De aanleg van een nieuwe weg, de realisatie van woningen of de aanleg van natuur stelt hoge eisen aan onze technische kennis, maar ook aan onze proces-aanpak worden steeds hogere eisen gesteld. De kwaliteit van ruimten is in toenemende mate gebaat bij het samenbrengen en coördineren van initiatieven van de vaak grote verscheidenheid aan partijen en belangen die betrokken zijn.

Het goed managen van deze processen vraagt om schakelen tussen strategieën van projecten procesmanagement. Dit is noodzakelijk om niet alleen rich-

ting te geven aan een project of het proces, maar ook om in te kunnen spelen op de dynamiek in de omgeving. Het vraagt om managers die adaptief kunnen reageren op veranderingen. Tijdens de workshop krijg je theoretische achtergronden over de aanpak van complexe projecten en praktijkvoorbeelden. Ook is er mogelijkheid om een eigen casus in te brengen tijdens een interactieve sessie.

Inleider is Lubbert Hakvoort, docent bij hogeschool VHL en projectmanager bij de gemeente Amsterdam.

Workshop EcoVrede Hoe flexibel ben jij? Van hout of in staat tot ..?

Flexibiliteit stelt eisen aan onze eigen creativiteit, aan onze staat van zijn; aan ons eigen bewustzijn. Het brengt ons tot effectieve manieren van samenwerken en geeft sterk veranderende behoeften. Wat zijn de bouwstenen om onze samenleving, onszelf, in die vorm optimaal te ontwikkelen? Stichting EVS EcoVrede is sedert 2009 actief met dit gedachtegoed. Wij vertellen daar meer over in deze workshop.

Hoe organiseren wij een samenleving waarin op dit moment (structurele?) tekorten aan geld zijn? Hoe ontwikkelen wij eigen innerlijke flexibele kracht? Welke voorwaarden zijn er nodig of welke voorwaarden stimuleren ons daarbij positief?

Welke nieuwe arbeidsvormen volgen daaruit en welke stappen en consequenties heeft het voor onszelf en voor de ontwikkeling van onze samenleving? Meer of minder werken of ...? En de relatie met groen? Wij vertellen u er meer over.

Van Buiten

Detachering
Werving & Selectie

Ecologie

Rentmeesterij

Ruimtelijke ordening

Plattelandsontwikkeling

Landschapsarchitectuur

Hydrologie

Cultuurtechniek

Erfgoed

www.vanbuiten.nl
verbindt mens en werk

Helicon MBO Velp

Wil jij je
praktisch laten
bijscholen?

Bekijk onze
vernieuwde
cursus-
website!

helicon.nl

MBO Velp

Larensteinselaan 26b 6882 CT Velp
(026) 38 40 310, info.mv@helicon.nl

Vind de juiste boom voor uw project!

De online bomenencyclopedie TreeEbb is nu ook als app beschikbaar voor iPhone en Android. Een unieke app van Boomkwekerij Ebben voor de groenvakwereld. Eenvoudig bomen zoeken op toepassing, formaat, kleur, vorm, standplaats en vele andere plantkenmerken? In de TreeEbb vindt u een enorme collectie karakteristieke beplantingssoorten met uitgebreide soortbeschrijvingen en inspirerende foto's. Download 'm vandaag nog gratis in de Apple App Store en Google Play Store.

TreeEbb, dé online bomentool voor en door groenprofessionals

Download de gratis app!

Boomkwekerij Ebben B.V. | Beerseweg 45 | 5431 LB Cuijk NL
T +31 (0)485 31 20 21 | info@ebben.nl | www.ebben.nl

know-how to grow

EBBEN
trees since 1862

DUIDELIJKHEID OVER BIODIVERSITEIT

IPC
**GROENE
RUIMTE**
PRAKTIJKCENTRUM
VOR VAKMENSEN

**Steeds vaker is biodiversiteit het gespreks-
onderwerp. De toenemende belangstelling is
cruciaal, want een gezonde natuur is belangrijk voor
het maatschappelijk welzijn en de economie. Jammer
genoeg verslechtert de biodiversiteit wereldwijd
waardoor dieren, planten en micro-organismen
afnemen. Hierdoor stimuleert de overheid het
duurzaam gebruik en behoud van biodiversiteit.**

Biodiversiteit is meer dan een abstract begrip of
doelstelling. Biodiversiteit is de manier waarop we de
soortenrijkdom in stand kunnen houden en verrijken.

Biodiversiteit draagt bij aan:

- ✓ een gezondere en aantrekkelijkere leefomgeving;
- ✓ een stabiel systeem met positieve invloed op het klimaat en de economie;
- ✓ positieve invloed op beheer- en onderhoudskosten;
- ✓ positief effect op het welzijn.

De natuurlijke processen die leiden tot biodiversiteit zijn niet direct eenvoudig te overzien! Echter, juist het inzicht in deze processen leiden tot biodiversiteit! De grote vraag is "hoe maakt u biodiversiteit inzichtelijk voor de ca. 40.000 soorten planten en dieren die in Nederland voorkomen?" Pragmatisch handelen en eenvoud staan aan de basis. Het scheppen van voorwaarden vormt de basis voor een hoge soortenrijkdom.

Meetlat Biodiversiteit®

IPC Groene Ruimte heeft vanuit dit perspectief, samen met een brede groep beheerder in de buitenruimte, een praktisch toepasbare methode ontwikkeld, waarmee de voorwaarden voor biodiversiteit op een objectieve wijze gemeten kunnen worden; de Meetlat Biodiversiteit®.

Training Biodiversiteit in de praktijk

De driedaagse training **Biodiversiteit in de praktijk** draagt bij aan inzicht in de processen die verantwoordelijk zijn voor de soortenrijkdom.

Het verhogen en beheren van biodiversiteit, het verschil tussen het huidige ecologische groenbeheer en beheer op basis van biodiversiteit en de factoren voor een hoge soortenrijkdom zijn onderdeel van deze praktische en interactieve training.

Voor meer informatie over de Meetlat Biodiversiteit® en/of de training kunt u contact opnemen met Rob Arbeider, trainer/adviseur
IPC Groene Ruimte:
026-355 0100 of
r.arbeider@ipcgroen.nl

'Kennis-
delen,
daar
krijg ik
plezier
van'

Ambitueus is Rob Borst zeker als het gaat over kennisdelen. Wat dat betreft past zijn functie als senior-adviseur natuurwetgeving en faunabeheer bij IPC Groene Ruimte hem als een maatpak.

Het Innovatie en Praktijk Centrum (IPC) Groene Ruimte in Schaarsbergen is voor velen bekend terrein. Wie heeft er niet bijvoorbeeld als student bos- en natuurbeheer of land- en watermanagement praktijklessen gedaan of vanuit de beroepspraktijk een certificaat gehaald of een opfriscursus gedaan. Welke docent of vakspecialist in het groene domein raadpleegt niet hun boeken of wint er advies in. Ofwel: IPC stimuleert een leven lang leren en werkt gezamenlijk met het werkveld aan innovaties voor boom, fauna, groen en bodem & water.

Zandzakken op de dijk

Rob Borst voelt zich in zijn element bij het IPC. In samenwerking met innovatieve partners kennis ontwikkelen en delen. Dát is zijn drive. Daar kwam hij vijftien jaar geleden achter na een loopbaan van bijzondere ontwikkelingen en wendingen: lagere en vervolgens middelbare tuinbouwschool, waar hij aanvankelijk boomteelt deed maar een overstap maakte naar tuinaanleg en -onderhoud. 'Zoals elke ondernemende mbo'er had ik een eigen bedrijfje.' Tijdens een mbo+-opleiding (kopopleiding) in Houten, kreeg hij het advies om naar Larenstein te gaan, wat hij deed. Daar maakte hij de overstap naar land- en watermanagement. 'Het was de tijd van de hoogwaters van '95/'96. Samen met een studiegenoot belde ik rond en in een paar uur tijd hadden we bussen vol studenten bij elkaar. 's Avonds stonden we op de dijk bij Varik samen met de militairen zandzakken te sjouwen.' Dat viel op bij de begeleider externe projecten van Heidemij (Arcadis). Borst studeerde er af en kreeg de vraag er te komen werken. Bij Arcadis kwam hij in de "grote dijkenwereld" en werd hij snel volwassen. 'In het kader van de Noodwet dijken kreeg ik als ontwerpleider 70 procent van de dijken in het bovenrivierengebied onder handen. Het ontwerp bepaalde of iemand zijn dijkhuis moest verlaten of niet. Dat blijft je bij naast alle technische innovaties uit die periode.'

European Tree Worker

'Het was een prachttijd met allemaal nieuwe ontwikkelingen, waaronder de aanleg van de eerste meestromende nevengeulen. De opmaat naar het concept Ruimte voor de Rivier.' En toch dacht Borst: 'Blijf ik nu de rest van mijn leven projectleider of werk ik om hogerop te gaan?

'Voor mij is de uitdaging: hoe richten we de samenleving zo in, dat mensen zich kunnen blijven ontwikkelen en de natuur kan blijven bestaan'

Nee, ik wil toegevoegde waarde op het vlak van kennis delen kunnen leveren.' De vacature hoofdinstructeur boombeheer bij IPC kwam langs en daarmee gaf hij zijn loopbaan een definitieve wending. 'Ik wist wel wat van bomen en er lag een uitdaging om de certificering European Tree Worker (ETW) op te zetten, met als vervolg daarop European Tree Technician (ETT). Het ging erom een doorlopende leerlijn neer te zetten – van basis boomverzorging naar ETW en ETT – en dan ook nog eens internationaal. De certificering en opleidingen zijn inmiddels bekend en zeer gewaardeerd. Dit jaar is bij IPC Groene Ruimte de duizendste ETW'er gecertificeerd.

Faunabeheer & natuurwetgeving

Toen eenmaal ETW en ETT draaiden kon Borst aan de slag met faunabeheer en natuurwetgeving; datgene waarvoor hij vooral naar IPC is gegaan. Hij werkte mee aan de ontwikkeling in het grofwildbeheer binnen de nieuwe kaders van de natuurwetgeving. De nieuwe methodiek voor faunabeheer op leefgebiedniveau, waarvoor hij mede de basis legde, was en is daarbij leidend. 'Dieren houden zich niet aan administratieve grenzen en benutten delen van hun leefgebied op basis van beschikbaarheid en bereikbaarheid van hun primaire levensbehoeftes. Dat is het uitgangspunt voor planmatig duurzaam beheer.' Van zijn hand kwamen twee boeken "Grofwildbeheer in de praktijk" en het standaardwerk "Edelherten, observeren en herkennen", de eerste in de serie over grofwild in Nederland. In samenwerking met Staatsbosbeheer en de Wildbeheereenheden ontwikkelde hij de eerste werkplannen voor grofwildbeheer met de leefgebiedaanpak in de praktijk; een blauwdruk voor uitvoering van planmatig duurzaam faunabeheer in Nederland. Ook de grofwildopleiding van IPC werd hierin geïntegreerd en doorontwikkeld als basis voor deskundig en vakkundig beheer. Parallel daaraan legde hij de basis voor de tweede generatie gedragscodes beheer en ruimtelijke ordening, het instrument bij zorgvuldig handelen in het kader van de Flora- en faunawet. De Gedragscode Bosbeheer was de eerste. Borst was er kritisch over. 'Op 15 maart moesten volgens de code de boswerkzaamheden stoppen, behalve in naalddhoutopstanden. Daar zitten nou net de kruisbekken en ransuilen! Verder leek het in de

Rob Borst bij het oude gebouw van de Heidemij op het terrein waar nu IPC Groen is gehuisvest. IPC Groen en VVA Magazine zijn beide voortgekomen uit die Heidemij.

CARRIÈRE

Rob Borst

Opleiding / lagere agrarische school Oegstgeest (1986), middelbare tuinbouwschool in Boskoop (1991), mbo+-opleiding (kopopleiding) in Houten, Land- en watermanagement bij Hogeschool Van Hall Larenstein (1996)

Werk / 1996-2000 ontwerp/projectleider land & watermanagement bij Arcadis. In 2000 overstap naar IPC Groene Ruimte. Bij Vereniging Het Reewild regiovoorzitter Veluwe/Rivierenland. Daarnaast is hij onder meer supervisor van PARK21 in de Haarlemmermeer.

eerste generatie gedragscodes wel alsof je de natuur kon vangen in tijdsperiodes. Waterschappen mochten in mei op papier niet meer maaien. Maar dat gaat helemaal niet, dan krijg je stromingsweerstand. Het waren heikele punten. We zijn opnieuw aan tafel gegaan voor een tweede generatie gedragscodes. Een belangrijke wijziging was dat het hele jaar in de natuur gewerkt moet kunnen worden, mits je zorgvuldig handelt. Dat betekent plannen en contracten maken waarin de natuurwetgeving specifiek is uitgewerkt om negatieve effecten te voorkomen of te beperken en een zorgvuldige uitvoering op basis van plannen van aanpak. Bevorderen van bewustwording en deskundigheid is de sleutel om natuur daadwerkelijk te behouden.'

Certificering Flora- en faunawet

Voor dat zorgvuldig handelen heeft IPC samen met de Vereniging Stadswerk Nederland en de vereniging van hoveniers en groenvoorzieners VHG een certificering opgezet. 'De voorman buiten, de man op de machine, de uitvoerder, de opzichter, de beheerder of de planvoorbereider, van stadsgroen tot bos en van watrgang tot een Vinex-wijk; iedereen moet een bepaalde mate van deskundigheid hebben om het werk goed te doen en de natuur zo min mogelijk te benadelen. Opdrachtgevers en opdrachtnemers kunnen zich alleen aan de doelstelling en regels van de Flora- en faunawet houden. Daar is de certificering op gebaseerd.'

'De opleidingen die leiden tot de aan de gedragscode gekoppelde deskundigheid kunnen behalve door ons ook door andere opleiders gegeven worden. Wij zijn de certificerende organisatie namens Stadswerk, de kwaliteit ontwikkelende en toetsende instantie. Het doel is om zoveel mogelijk mensen bekwaam te maken. Als eenieder zorgvuldig handelt is duurzaam behoud en ontwikkeling van biodiversiteit een stap dichterbij. Dit jaar wordt mogelijk het 10.000^{ste} certificaat uitgereikt. Dat hebben we met Stads-

werk, VHG en alle opleiders maar mooi voor elkaar gekregen. Op naar de 20.000! Dat is geen verkeerde doelstelling in de buitenruimte waar een veelvoud aan mensen werkt. We gaan nu beginnen met opzichters en uitvoerders in de buitenruimte. We zijn eigenlijk nog maar net begonnen.'

Duurzaamheid en biodiversiteit

Zorgvuldig handelen zijn terugkerende woorden in het gesprek met Borst. Ofwel: hoe richten we de samenleving zo in, dat mensen zich kunnen blijven ontwikkelen en de natuur kan blijven bestaan. Soms lijken belangen tegenstrijdig, maar vaak komen ze met nieuwe kennisoplossingen binnen handbereik. 'Voor verduurzaming isoleren we spouwmuren, maar daarmee heffen we de vaste rust- en verblijfplaatsen van bijvoorbeeld vleermuizen op. Er zijn andere opties uiteenlopend van overwinteringsverblijven tot opzetmuren. Er kan veel als je er maar voor zorgt dat vaste rust- en verblijfplaatsen, groeiplaatsen, biotopen en leefgebieden een vanzelfsprekend onderdeel zijn van een ontwikkeling. Daar is innovatie en ontwikkeling voor nodig. Voor een groot aantal soortgroepen hebben we in een CROW (Kennisplatform) werkgroep samen met belanghebbende deskundigen de eisencatalogus flora- en faunavoorzieningen ontwikkeld.'

De lijn van wetgeving naar praktijk is voor het onderdeel behoud op basis van zorgvuldig handelen ingevuld en geborgd. De volgende stap is vertaling van het bovenliggende doel "duurzaam behoud en ontwikkeling van biodiversiteit". 'Natuurlijk zijn we ook daarmee op zoek gegaan naar de innovatie en ontwikkeling in de praktijk. Beleidsdoelen genoeg, maar een concrete eenduidige vertaling naar de praktijk ontbrak. Daarom hebben we samen met een beheerder in stedelijk en landelijk gebied de Meetlat Biodiversiteit ontwikkeld en uitgebreid getest. Collega Rob Arbeider stond aan de basis van deze innovatie in beheer, waarmee de biodiversiteit van de gehele leefomgeving, bijvoorbeeld een wijk, park, stad of natuurgebied objectief is te meten. Voor dit soort zaken halen we specialisten en ervaringsdeskundigen naar het IPC in klankbordgroepen, specialistengroepen of als docent; iedereen die toegevoegde waarde kan leveren. Wij hebben de rol om de kennis en kunde te verzamelen, te bundelen, op te waarderen, er een methodiek voor te ontwikkelen en ten slotte aan de markt of aan scholen beschikbaar te stellen. De vraag naar praktijkkennis en kunde is enorm hoog. Dat komt goed uit, want van kennis delen krijg ik nou net plezier.'

TEKST RIA DUBBELDAM

FOTO'S HANS DIJKSTRA/GAW.NL

Advertentie

Werk maken van ambities

Bekijk alle milieuvacatures op www.eco-job.nl

Kom op
15 december
naar de Master
open dag!

www.wur.nl/masteropendag

Persoonlijke universiteit:
Docent-student ratio van

1:7

Meest internationale universiteit van Nederland

>100 nationaliteiten

Wageningen University heeft
29 masteropleidingen en
2 online masters op het
gebied van

- Food, Feed and Biobased Production
- Natural Resources and Living Environment
- Society and Well-being

Wil je meer weten over de
verschillende opleidingen en
de mogelijkheid om door te
stromen na het hbo?

**Kom naar onze Master
open dag!**

Nr.
1

Voor de 11^e keer op rij beste
universiteit van Nederland.
Keuzegids Universiteiten

GROUNDLEVEL
duurzaam straatmeubilair

Citizen | By Eugeni Quitllet

Aantrekkelijk | Functioneel | Betaalbaar

Poten van massief gietijzer met drie beschermlagen

Ferrus-Protectie

1. Shot Peening
2. KTL-Coating
3. Primer
4. Poedercoating

Dutch Design
Award
2016

Introductieprijs 2016: **€439,-**
Uit voorraad leverbaar

www.groundlevel.nl | info@groundlevel.nl | 031 3-843743

HOLLANDSCHAP[®]
Adviesburo voor Stad- en Landschapsarchitectuur

Kijk op onze website voor meer
informatie over vacatures!
Wij hebben ook plek voor stagiaires.

www.hollandschap.nl

BOOT

Ingenieurs met een verhaal.

VACATURE

Teamleider Bodem

*Ben jij de inspirerende leider
die onze integrale projecten
tot een succes maakt?*

Kijk op www.buroboot.nl

Flexibelere werktijden fijn voor werkgever en werknemer

Het thema van de VVA Carrièredag op 14 oktober luidt: 'Hoe flexibel ben jij? Grote flexibiliteit vraagt om andere arbeidsvormen.' Steeds meer mensen hebben ermee te maken dat ze bijvoorbeeld hun tijd redelijk flexibel kunnen indelen. Werkgevers geven hun medewerkers meer de vrije hand om de eigen tijd in te delen, als je maar op tijd je werk goed aflevert. Aan de andere kant kan de werkgever ook vragen om bij piekdrukke extra inspanningen te leveren. Het dagelijkse 9 tot 5 raakt uit. Vind je dit als werkgever of medewerker een goede tendens? Zo ja waarom, zo nee waarom niet?

Reacties

Stan Engels

Land- en Watermanagement,
1988
Projectmanager Stout Groep

'Flexibele werktijden zijn voor mij een uitkomst. Ik werk als projectmanager in de ruimtelijke ontwikkeling bij verschillende opdrachtgevers. Daardoor ben ik niet bij elke opdrachtgever dagelijks op de werkvloer aanwezig. De geboden flexibiliteit en daarmee samenhangende faciliteiten (onder andere op afstand inloggen in systemen) bieden mij de mogelijkheid de dagelijkse ontwikkelingen en de stand van zaken van de projecten te volgen. **Hierdoor ben ik in staat tijdig te reageren en bij te sturen.** De toenemende flexibiliteit is privé ook welkom omdat ik – als het nodig mocht

zijn – eind van de dag even bij kan springen in de logistieke opgaven met drie sportende tieners. Later op de avond kan ik de 'verloren' tijd dan weer inhalen.'

Saskia Hovinga-Boersma

Tuin- en Landschapsinrichting,
1993
Eigenaar adviesbureau
Groen Unlimited

'Flexibel werken is niet meer weg te denken uit deze tijd. Door de aanwezigheid van snelle communicatie en informatievoorziening is het voor de werkgever nodig om snel en doeltreffend in te kunnen spelen op vragen van opdrachtgevers. Mensen en werkmiddelen moeten daarvoor op het juiste moment, wel of juist niet, inzetbaar zijn. Door het steeds vaker combineren van werk en privé is het nodig om als werknemer zelf mee te kunnen beslissen wanneer en waar je werkt. Goede planning en organisatie zijn daarbij essentieel.

De werkgever zal meer voorwaardenscheppend moeten zijn voor zijn werknemers. Duidelijke afspraken maken is belangrijk. In het onderwijs zouden mensen van jongs af aan moeten leren zelfstandig en efficiënt te werken, eigen verantwoordelijkheid nemen en omgaan met steeds wisselende werkomstandigheden. **Flexibel werken maakt motivatie en resultaat belangrijk in het werkproces en tijd en plaats waar gewerkt wordt van ondergeschikt belang.'**

Mad van Oppenraaij

Bos- en Natuurbeheer, 2000
Adviseur vastgoed bij
Rijkswaterstaat

'Als adviseur vastgoed bij Rijkswaterstaat heb ik gesprekken op verschillende kantoorlocaties van Rijkswaterstaat en bij eigenaren thuis. Het werk is grotendeels daar waar de projecten zijn. Mijn agenda beheer ik zelf en ik probeer rekening te houden met bijvoorbeeld het verkeer en het gezinsleven thuis. Uiteraard is er ook behoorlijk veel werk digitaal te doen, daarvoor heb ik een laptop waarmee ik overal kan werken. Mijn werkgever faciliteert ons steeds meer in plaats onafhankelijk werken en stuurt op resultaat. **Ik vind het fijn dat ik niet per se van 9 tot**

5 op kantoor hoeft te zijn, maar nu moet ik wel weer opletten dat ik niet 24/7 met het werk bezig ben. Ik ben van mening dat, zeker met een gezin met jonge kinderen de flexibele werktijden fijn zijn voor zowel werkgever als werknemer.'

Michelle Hennekes

Land-, Water- en Milieubeheer, 2005
Regional Development and Innovation, 2010
Projectmedewerker/adviseur bodem bij Verhoeven Milieutechniek BV

'Ik ben het, als werknemer, eens met de stelling. Flexibele werktijden zijn prettig om mee te werken zodat je naast je werk ook andere noodzakelijke dingen kan doen. Zoals langs de apotheek gaan of je kinderen zelf naar school brengen. **Ik zou er erg blij mee zijn.** Daarnaast heb ik ook collega's met kleine kinderen, ik denk dat zij het erg fijn zouden vinden als zij hun tijd flexibel in kunnen delen. Zolang je ervoor zorgt dat je goed werk levert en dat het werk op tijd af is, zouden er volgens mij geen problemen moeten ontstaan. Ik ben het er ook mee eens dat je dan indien nodig, iets langer zou

moeten blijven om bijvoorbeeld iets af te ronden.'

Joop Klunder

MBO Cultuurtechniek, 1983
Directeur Hekwerkbedrijf Lesta Hekwerk

'De balans vinden tussen teveel vragen of te weinig krijgen is zeer lastig. Hoe beloon en waardeer je de mensen die buiten werken en/of tot laat bezig zijn op de dagen dat we traditioneel met het gezin naar het strand willen?

Als werkgever is de ideale situatie dat het personeel zich extra inspannt op het moment dat het nodig is. Flexibiliteit wordt gevoed door eigenbelang van alle partijen. Als het past gaat het goed. Geen contract regelt de intrinsieke flexibiliteit van een werknemer. **Goed overleg, gezond boeren en betrokkenheid met elkaar is de sleutel.**

Als beiden erkennen dat flexibiliteit noodzakelijk is om het bedrijf gezond, concurrerend en slagvaardig te houden, hou je graag jaarrond deze vaste krachten. De werknemer heeft dan een hoge vaste waarde voor het bedrijf, dit moet ook beloond worden. Buiten werkzaamheden verichten van zeven tot vier is prima. Maar zoals altijd in de aanmerij: soms moet het een beetje meer en soms een beetje minder.'

Lilian van der Horst

Tropische Landbouw, 1962
Bestuursvoorzitter Stichting Milieu Dichterbij

'De levensles van de leraar economie aan de Rijks Hogere School is richtinggevend gebleken bij alles wat ik ondernam. 'Het werk waarvoor je betaald wordt, voer je uit. De toegevoegde waarde door extra input aan tijd en kwaliteit zijn een investering in eigen ontwikkeling en carrière.' In wezen is iedereen dus zelfstandig ondernemer, en wel van eigen motivatie, kunnen en kennen. **Waarom dan die schroom om los te komen van verplichtende cao's en knellende arbeidsovereenkomsten als tijdgeest en arbeidsmarkt die gelegenheid bieden?** Nu ikzelf

niet meer voor die keuze sta – als bestuursvoorzitter van een non-profitorganisatie drijf je op motivatie – heb ik de vraag voorgelegd aan twee medewerkers. De een is parttime kunstenaar, maar voelt niets voor de administratieve rompslomp van het zelfstandig ondernemerschap. Gaat bovendien ten koste van creativiteit. De ander heeft zich opgewerkt tot parttime gemeenteambtenaar, naast zijn deeltijdbaan bij de stichting. Knelt dat niet? Nee, want de zekerheid van werk en pensioen van een vast contract geven bestaanszekerheid.'

PROGRAMMA

VVA Carrièredag

14 OKTOBER

THEMA

HOE **flexibel** BEN JIJ?

Grote flexibiliteit vraagt om andere arbeidsvormen

10.00 – 10.15 UUR

Woord van welkom door dagvoorzitter
Pim de Bokx in de aula van hogeschool
Van Hall Larenstein Velp

10.15 – 15.00 UUR

Carrièremarkt

Bedrijven en organisaties presenteren
zich aan studenten en afgestudeerden.

HELE DAG

ZZP Area

Deelnemers: Kamer van Koophandel,
Hananbergh Advies BV, ATREMA en Co-
operatie Des Lands (koepel van zzp'ers).
Zzp'ers vertellen over hun eigen bedrijf.
Kvk informeert je over verschillende
arbeidsvormen. Locatie: de laatste Study
Area voor de Kapel.

10.30 – 14.30 UUR

Demonstratie Carving

Sculpturen uit boomstammen door
Peter van der Meijs.

Workshops

10.30 - 12:00 UUR IN DE KAPEL (J002)

'Theatersport zinvol in het dagelijks
werk'

Frank van Deelen. Deelnemers max. 15.

10.30 – 11.30 UUR IN LOKAAL E002

'Management van complexe projecten
in de openbare ruimte'

Van Hall Larenstein

11.00 – 12:00 UUR IN LOKAAL E007

'Vaardigheden van de professionele
wereldburger'

Control Union. Deelnemers max. 20.

11.00 – 12:00 UUR IN LOKAAL E005

'Hoe flexibel ben jij, zijn wij en onze
opdrachtgevers anno 2016'

Van der Tol. Aantal deelnemers max. 20.

11.00 – 11.45 UUR EN VAN 11.45 – 12.30 UUR IN LOKAAL D004

'Flexibel werken aan duurzaamheid'

Green Office

12:00 – 13:00 UUR IN LOKAAL E002

'Hoe flexibel ben jij? Van hout of in
staat tot.....?'

EcoVrede

12:30 – 13:30 UUR IN LOKAAL E005

'Fit voor de toekomst'

Otto Willemsen. Deelnemers max. 15.

12.30 -13.30 UUR IN LOKAAL E007

'Doorstuderen aan Wageningen
University'

Wageningen University.

Aantal deelnemers max. 20.

13:00 – 14:30 UUR IN DE KAPEL (J002)

'Theatersport zinvol in het dagelijks
werk'

Frank van Deelen. Deelnemers max. 15.

13:00 – 14:00 UUR IN LOKAAL E005

'Hoe profileer jij jezelf flexibel?'

Enginear. Aantal deelnemers max. 20.

13:30 – 14:30 UUR IN LOKAAL E002

'Flexibel werken in de watersector'

Het Nationaal Watertraineeship

 Vereniging van Algemeenbestuurders Lanen	 MILIEU & RUIMTE	 VAN DEN BERK BOOMKEUKERIJEN	 ingenieurs en adviseurs	 Van Kessel Sport en Cultuurtechniek www.van-kessel-sport.nl
 university of applied sciences	 AERES AGREE	 Eco nsultancy.nl	 GAIM BOLLAGEN ADVISORIEEL BOOM INFRASTRUKTUR & NABIJ www.gaim.nl	 Gemeente Rotterdam
 D.F. BIERINGEN	 AERES HOGESCHOOL WAGENINGEN	 EcoVrede EVS - Eenvrede	 degroenmakers SPORT EN GROEN	 VGI SUPPORT
 kleurt het landelijk gebied	 Rkertech	 Enginear create your career	 NEGAM CULTUURTECHNISCH WERK GROND- EN SLOOPWERK	 Van Lanschot Nannenga Naus ASTROCEATERS
 denkt groen	 ARCADIS Infrastructuur Water Milieu Gebouwen	 Den Haag	 NATIONAAL WATERINSTRUMENT	 Nivel PROFESSIONALS IN TECHNIEK

DEELNEMENDE BEDRIJVEN EN INSTELLINGEN

				
				
IN LOKAAL E007 ren: inspireer telling' or projectleider ers max. 20. ni van het Jaar Carrièredag: le) privéés voor an der Tol Hove- orrel kaal 0. Deze door ingenieurs- èredag 2016 maximaal aantal aantal workshops: .vva-larenstein.nl				
				
				
				
				
				
				

13.30 – 14.30 UUR IN LOKAAL E007

'Werken met jongeren: inspireer jongeren met storytelling'

Alina Salomon, junior projectleider IVN. Aantal deelnemers max. 20.

14.30

Prijsuitreiking Alumni van het Jaar

15.00 UUR

Prijsuitreiking VVA Carrièredag:
SUP (stand up paddle) privéles voor 2 personen
Aangeboden door Van der Tol Hoveniers.

15.15 – 17.00 UUR

Opening Netwerkbörrel

Netwerkbörrel bij lokaal 0. Deze wordt aangeboden door ingenieursbureau Eelerwoude.

17.00 UUR

Afsluiting VVA Carrièredag 2016

In verband met een maximaal aantal deelnemers bij een aantal workshops: schrijf je in via www.vva-larenstein.nl

Wij zijn
op zoek naar
Vernieuwers!

Kijk op
deenkgroenengolf.nl
voor onze
vacatures

De Enk groen & golf... de Vernieuwers OPENBAAR GROEN | 2.0

Parijs - 2050

De Groene Revolutie_ van grijs naar groen_
de natuur terug in de steden_ zoals Parijs_
doel: 75% minder uitstoot van broeikasgas-
sen _ een droom?_ nee, het kan_ zegt Vincent
Callebaut_ architect, visionair, idealist_ groen-
denker_ net als wij_ mens en natuur in balans_
hij de ontwerpen_ wij de technieken_ samen
voorop_ de toekomst is groen_ wij zijn alvast
begonnen.

De vernieuwers van De Enk groen & golf

Meer weten over de vernieuwers?

T: 0317 - 72 70 00 (Frans Reulink)

www.deenkgroenengolf.nl

info@deenkgroenengolf.nl

Bij ons is het op elke
opdracht weer afstuderen.

www.smitsrinsma.nl

De ingenieurs van de buitenruimte

SmitsRinsma
Adviseurs groenvoorziening en terreininrichting

Circulaire economie in de delta. Dat is het centrale thema van het domein Delta Areas and Resources van hogeschool Van Hall Larenstein. Prof. dr. Toine Smits, leading lector van dit domein, lichtte tijdens zijn officiële intrede toe hoe in vijf Living Labs – proeftuinen – daar een bijdrage aan wordt gegeven. ‘Het is geen vrijblijvende opdracht. In 2018, wanneer Leeuwarden Culturele Hoofdstad van Europa is, willen we laten zien dat Nederland de ambitie heeft om op dit terrein de proeftuin van Europa te zijn.’

Circulaire economie als toekomst voor verstedelijkte delta's

De Koopmanspolder (Andijk): een voorbeeld van interessante natuur én toekomstig water- en peilbeheer.

Vijftien jaar geleden deden lectoren hun intrede in het hbo. Inmiddels zijn deze “verbindingsofficieren van kennis” tussen onderzoek/onderwijs en praktijk niet meer weg te denken. Hogeschool Van Hall Larenstein telt nu dertien lectoren. Zeven zijn er gestationeerd bij het opleidings- en onderzoeksdomein Delta Areas and Resources met Toine Smits als leading lector. Voor de zomervakantie gaf hij zijn gepassioneerde inauguratierede over de keiharde noodzaak van circulaire economie in deltagebieden.

Waarom delta's?

Smits onderbouwt de urgentie. Eén op de vijftien wereldburgers woont in één van de veertien delta's die de aarde rijk

is. Deze vruchtbare gebieden met goede transportmogelijkheden over water trekken van nature veel mensen aan. Het is dan ook niet verwonderlijk dat delta's vaak economische centra zijn. Maar waar zoveel mensen en belangen bijeenkomen ontstaan spanningsvelden tussen geld verdienen, welzijn en de natuurlijke leefomgeving. Onze traditionele omgang met natuurlijke bronnen (water, landschap, grondstoffen) om geld te verdienen is onhoudbaar geworden, vindt Smits. Het zo goedkoop mogelijk voedsel en materialen produceren (lineaire economie) heeft geleid tot enorme afvalbergen, milieuverontreiniging en klimaatverandering. Ondertussen stevent de wereldbevolking af op 9 miljard mensen in 2050. ‘Die op de

huidige wijze voeden, is een onmogelijke opgave. In 2050 zullen we de biocapaciteit van drie “aardes” nodig hebben. We moeten op een fundamenteel andere manier omgaan met onze landschappen en natuurlijke bronnen. Krijgen we dat voor elkaar in de huidige economische centra (de delta's), dan lukt het overal.’

Circulaire economie als antwoord

De afgelopen decennia zijn zeker dertig duurzaamheidsconcepten ontwikkeld als reactie op de effecten van de lineaire economie. ‘Eén voor één zijn ze goed en dragen ze bij om de wereld duurzamer te maken’, zegt Smits. ‘Maar wat we dringend nodig hebben is een verbindend

Tijdens een VVA-excursie werd al eens een innovatieve RWZI bezocht, waar uit afvalstoffen energie en grondstoffen worden gemaakt.

Wieringermeer: experimenten met vis, wolhandkrabben, drijvende en zilte teelten en omzetting van organisch afval in hoogwaardige eiwitten.

concept, zodat alle inspanningen elkaar versterken. Dat integrerende concept is de circulaire economie, die zich groten-deels laat inspireren door de spelregels van ecosystemen. In de natuur bestaat geen afval. Alle materie wordt uiteindelijk gerecycled. De circulaire economie probeert dat ook te doen en wel op zo'n manier dat we er ons brood mee kunnen verdienen. Maar de circulaire economie is meer dan alleen maar recyclen. Het gaat ook om het intact houden van de ecologische "infrastructuur". Zonder goed functionerende bossen, rivieren en zeeën is er voor ons geen toekomst. Daarnaast stuurt de circulaire economie op het realiseren van een rechtvaardige samenleving waar ieder individu het recht heeft om redelijkerwijs in zijn basisbehoeften te voorzien zoals voeding, sociale contacten, welzijn, ontplooiing en respect.

Gloeiende kooltjes

De samenleving raakt steeds meer bedreigd van het nut en de noodzaak van een circulaire economie. Steeds vaker

verschijnen er "bottom up" initiatieven. 'Neem de groep Nijmegenaren die het initiatief heeft genomen voor het bouwen van ecovriendelijke woningen. Er is zo min mogelijk gebruik gemaakt van materialen die veel fossiele brandstof vergen. Dit betekent bijvoorbeeld in plaats van bakstenen en staal vooral hout en stro. Door oude ambachten te combineren met de laatste technologische snuffes krijgen plantaardige materialen een nieuw perspectief. Zo knoopte een bouwbedrijf contacten aan met een paprikateler om van diens vezelrijke afval weerbestendige vezelplaten te maken. In 2020 is het mogelijk om 80 procent van de Nederlandse bouwmarkt te voorzien van platen uit tuinbouwafval. Dit soort initiatieven, daar word ik warm van!'

Een ander voorbeeld is "paludicultuur". Op diepgelegen natte gronden is het lastig boeren. Voortdurend draineren stimuleert de oxidatie van veen en vergroot de uitstoot van broeikasgassen. Er zijn inmiddels geslaagde businessmodellen waarbij boeren hun kost verdienen met de productie van lisdodde, riet en veen. Deze nieuwe producten in combinatie met de "carbon credits", die de boer ontvangt als hij de CO₂-uitstoot drastisch vermindert, bieden een (duurzaam) alternatief. Een laatste voorbeeld: 'De waterzuivering heeft zich ontwikkeld tot een grondstoffenfabriek die onder andere fosfaat en energie produceert. 'De zuiveringsinstallatie bij Den Bosch heeft plannen om een tankstation voor biodiesel te maken. Een wereldprimeur eind vorig jaar was dat waterschap Brabantse Delta samen met andere partijen al in staat was om bioplastics te maken uit afvalwater.

Technologische innovaties die goed passen in een circulaire economie volgen elkaar razendsnel op.'

Thema internationaal neerzetten

Het domein Delta Areas and Resources en het gelijknamige "brand new" Applied Research Centre maakt van dit soort initiatieven een topic, denkend vanuit het landschap en de mensen. De werkvorm is een "Living Lab" (proeftuin), waarin lectoren, studenten en docenten samen met diverse andere kennisinstellingen, bedrijfsleven, overheden en burgers/maatschappelijke organisaties zich inzetten voor een regionale invulling van de circulaire economie. Smits kondigt de start van vijf van dergelijke proeftuinen aan. 'We hebben een fantastisch team lectoren dat hun kennis en ervaring gaat inbrengen. Belangrijk is dat we de hele kennisketen (mbo, hbo en wo) inzetten. Het bedrijfsleven zit niet te wachten op wetenschappelijk narcisme, maar wil duurzame concepten in haalbare businessmodellen omzetten. Dat kan alleen met inzet van de gehele kennisketen. Tot slot: Europa zet zwaar in op Living Labs. Er is inmiddels al een Europees netwerk opgetuigd. Daar gaan we ons zeker bij aansluiten.'

Op www.duurzamestagehub.nl vinden studenten en bedrijven elkaar om samen te werken in deze en andere Living Labs van hogeschool VHL en andere opleidingen.

TEKST RIA DUBBELDAM

FOTO'S MENNOBART VAN EERDEN/RWS, OTTO VAESSEN, DELTARES

Living Labs voor circulaire economie in de delta

Het domein Delta Areas and Resources gaat de komende zes jaar aan de slag met vijf Living Labs (LL's) rondom het thema Circulaire economie in de delta. Elk Living Lab vertegenwoordigt een karakteristiek gebied uit de Nederlandse delta met een complexe gebiedsopgave. Bijvoorbeeld het verstedelijkt rivierengebied (regio Arnhem-Nijmegen), de uiterwaarden van de grote rivieren en de Waddenzee. In ieder LL werken betrokken partijen uit overheid, kennisinstellingen, private partijen en burgers – de quadruple helix – samen om de innovatieprocessen die bijdragen aan de circulaire economie te versnellen. Smits vroeg aan een vertegenwoordiger van de LL's de uitdagingen voor governance, clean and smart engineering en marketing te benoemen.

Een demonstratie van de stroomtafel van Deltares. Zowel het bedrijfsleven als studenten doen mee met de Living Labs.

LL Self Supporting River Systems – Astrid Bout, Rijkswaterstaat Oost-Nederland
Rijkswaterstaat ziet het LL als een duurzaam antwoord voor de complexe gebiedsopgave voor waterveiligheid, scheepvaart, recreatie, sportvisserij et cetera. De huidige onderhoud- en beheerstrategieën schieten tekort om het predicaat “circulair” te krijgen. Als rivierbeheerder wil Rijkswaterstaat stappen zetten maar samenwerking met andere maatschappelijke partijen is cruciaal (co-creatie). Bijvoorbeeld voor het hergebruik van biomassa uit de uiterwaarden als bodemverbeteraar in de landbouw of als vezels voor kartonproductie. Voor de biomassa afkomstig van het Amsterdam-Rijnkanaal ligt een intentieverklaring met Parenco, die uit de vezels verpakkingsmateriaal wil maken. Er zijn echter nog tal van juridische en technische vragen te beantwoorden. Een ander initiatief richt zich op de inzet van bagger waarvan de waardevolle mineralen als grondstof kunnen dienen voor een bodemmeststof. Een ondernemer maakt van het slib een soort koekjes (bricks) waaraan schimmels worden toegevoegd die ervoor zorgen dat planten en bomen de mine-

ralen versneld opnemen. Een geweldige uitvinding om van een afvalstof een bodemverbeteraar te maken, maar ook hier wacht het LL op studenten die met praktijkonderzoek uitzoeken of het werkelijk kan en hoe het beter kan.

LL Biobased IJsselmeer – Roel Doef, Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving
Het IJsselmeer, de grootste regenton van Nederland, en het achterliggende gebied zijn slimmer te benutten voor ecologie, economie, leefbaarheid en veiligheid. Zo is de Koopmanspolder bij Andijk een mooi voorbeeld van een interessant natuurgebied én tevens proeftuin voor het water- en peilbeheer voor de toekomst. In de Wieringermeer lopen experimenten met vis, wolhandkrabben, drijvende en zilte teelten en het omzetten van organisch afval in hoogwaardige eiwitten voor visteelt. Met dit soort innovaties krijgen het waterbeheer en de polders een nieuw toekomstperspectief. Het LL Biobased IJsselmeer springt om studenten die een bijdrage willen leveren aan de complexe gebiedsopgaven rondom de grote stagnante wateren in de Nederlandse delta.

Waddenlab – Michiel Firet, Programma naar een Rijke Waddenzee

Het Waddengebied is een internationaal toonaangevend natuurgebied dat als werelderfgoed duurzaam beheerd moet worden. Delfstoffenwinning, havens en toerisme zijn belangrijke economische dragers. Daarnaast heeft de regio te maken met krimp. Nieuwe kansen ontstaan door het samengaan van een veilige kust met een dynamisch ecosysteem.

Men probeert ecologie en economie in balans te ontwikkelen. Een interessante ontwikkeling hierbij is dat natuur- en milieuorganisaties en het bedrijfsleven elkaar steeds meer opzoeken en samen met de overheid nieuwe, duurzame richtingen verkennen, zoals de Dubbele Dijk bij de Eemshaven. De wetenschap zit echter nog te veel in haar comfortzone. De grote uitdaging voor het wo is om samen met het hbo en mbo tot werkbare en haalbare initiatieven te komen.

LL Futureproof Watergovernance – Astrid Meier, Hydriade
Waterschappen staan als regionale waterbeheerders voor de uitdaging: hoe is het concept circulaire economie concreet te verwerken in het

regionale waterbeheer? Er zijn al goede voorbeelden van technologische innovaties (de energie- en grondstoffenfabriek) maar willen waterschappen écht een rol van betekenis spelen bij duurzaam regionaal land- en waterbeheer dan moet er op een andere manier worden samengewerkt met externe partijen. Momenteel wordt onderzocht hoe we dit met de waterschappen vorm kunnen geven.

LL Noordelijke Friese Wouden

De agrarische vereniging Noardlike Fryske Wâlden streeft naar een veerkrachtige en vitale leefomgeving. De inzet van het Living Lab is om vanuit een gezamenlijke verkenning door onderzoek, ondernemers en overheid tot nieuwe concepten te komen voor integrale duurzaamheid. Denk aan de ontwikkeling van een certificaat integrale duurzaamheid voor de melkveehouderij, agrarische collectieven voor duurzame energie en innovatieve samenwerkingsvormen voor groenblauwe diensten. Dit betekent nieuwe verdienmodellen voor kringlooplandbouw, boerderijen die dorpen van duurzame energie voorzien en water- en natuurdiensten voor marktpartijen, burgers of overheden.

'Opdrachtgevers moeten soms nog wennen aan flexibele teams'

Ontwerpster Karin van Essen werkt met haar netwerk-bureau ESscapes aan uitvoeringsgerichte opgaven. 'Ik werk nooit alleen', beklemtoont ze. Zo vormt ze met Mark van der Bij (ORelse), Roel van Wees (Studio Van Wees) en Patrick Ruijzenaars (Ruijzenaars Landscapes) een collectief van zelfstandigen: atelier KA56. Ook daarbuiten heeft ze vele samenwerkingspartners. Een bewuste keuze.

Atelier KA56 is net verhuisd van de Krommestraat in Amersfoort, waarnaar hun collectief is vernoemd, naar de Bloemendalsestraat. Karin van Essen vertelt in deze nieuwe setting over haar flexibele wijze van werken. 'Je moet je proactief opstellen om het tot een succes te maken. Ik wacht niet af tot er een opgave op me af komt. Regelmatig voer ik gesprekken met potentiële opdrachtgevers om te weten wat we mogelijk samen kunnen gaan doen, waar kansen liggen op korte termijn of in de toekomst. Al naar gelang de vraag of opgave kijk ik wie van ons collectief en andere professionals een relevante bijdrage zouden kunnen leveren en stel zo een geschikt team samen. Ook daarvoor wacht ik niet af, dan ben je eigenlijk al te laat. Ik bezoek bedrijven of zzp'ers of ze komen hier voor een gesprek.

Tijdens het werken aan opdrachten ontmoet je nieuwe mensen, regelmatig hoor ik iets via via en ook LinkedIn is een geschikt medium voor nieuwe contacten. Als redactielid van vakblad Groen kom ik veel nieuwe "groene" mensen tegen. Ook in mijn functie van bestuurslid bij Stichting het Panorama, die buitenlandexcursies organiseert, ontmoet ik mensen werkzaam in het vakgebied.'

Voordelen van flexibele teams

Haar werkveld is breed: van tuin tot stedenbouwkundig plan, van beplantingsplan tot kunst. Ook dat vraagt om flexibele teams. 'Nieuwe opdrachtgevers moeten er soms nog aan wennen. In de basis ben je toch alleen. Soms wordt er gedacht: is deze opdracht niet te groot voor jou? Dan leg ik

uit hoe ik werk. Opdrachtgevers begrijpen het steeds beter en zien er ook voordeel in. De zekerheid dat ze jou als projectleider krijgen en behouden bijvoorbeeld. Dat is bij grote bureaus wel eens anders. Ook zijn er financiële voordelen, omdat er geen overhead is en er alleen mensen in het projectteam zitten die een supplementaire bijdrage leveren aan het project. Zorgen zijn er soms over de borging van continuïteit. Wat gebeurt er als je wegvalt? Daar is het collectief dan weer handig voor. Iemand binnen KA56 kan inspringen.'

Kansen in tijden van crisis

Van Essen is bewust zzp'er geworden. Na opleidingen bij Van Hall Larenstein en de Ecole Nationale Supérieure de Paysage in Versailles bleef ze twee jaar werken bij haar Franse stagebureau ARPAGE. In 2002 begon ze bij Baljon landschapsarchitecten, waar ze met het bureau meegroeide van landschapsontwerper tot projectleider en lid van het managementteam. 'Aanvankelijk was het een klein bureau waar je alles zelf deed. Elke steen tekende je eigenhandig en de presentaties deed je ook. Fantastisch om zo het vak in de praktijk te leren. Maar het bedrijf groeide en logischerwijs kwam er meer taakverdeling.' Om op alle vlakken actief te blijven begon ze in 2009 voor een dag in de week als zelfstandige, sinds 2011 doet ze dat fulltime. Best dapper in de tijd waarin de economische crisis toesloeg.

'De crisis biedt voor ons vakgebied soms ook kansen', reageert Van Essen en geeft het BRONpark in Amersfoort als voorbeeld. Aanvankelijk zouden in het centrum van Vinex-wijk Vathorst aan een waterplas appartementen gebouwd worden. Die kwamen er niet vanwege de crisis. 'Ontwikkelingsbedrijf Vathorst kon herontwikkelingsplannen gaan maken, maar besloot Vathorst op de kaart te zetten met een park, een gedurfde keuze die goed uitpakte.' De opdrachtgever schakelde Van Essen in voor het inrichtingsplan en bijbehorende participatieproces.

Prachtig beeld

'BRONpark was een dankbare opgave. Niemand is ertegen; er komen geen appartementen, er komt een park.' Ze wandelde met een groep betrokkenen door het gebied. 'Het terrein was vervuigd en nat. Kinderen in regenlaarsjes waren kikkervisjes aan het scheppen. Het was zo'n prachtig beeld, dat iedereen zei: "Die wilde natuur, dat moet blijven". Die wens bleek ook uit de collages

die gemaakt werden en dienden als programma van eisen. 'We hebben daarom een eiland gemaakt, waar griend kan ontwikkelen. Het is alleen door stapstenen en een trekpuntje bereikbaar. Je bent er welkom, maar regenlaarzen zijn aan te bevelen.' Voor de binding van de bewoners met het park was het belangrijk om snel een publiekstrekker te hebben. Aan de parkrand is daarvoor een kas met terras gerealiseerd als uitvalsbasis voor nieuwe initiatieven. 'Horeca-exploitant "Bij Daphne in de Kas" heeft dat goed opgepakt. Ze beheert de moestuinbakken, kookt met de geoogste groenten en zorgt voor het rapen en plukken van het fruit. Mensen die willen volleyballen op het volleybalveld kunnen bij haar het net

Naam Karin van Essen
Bedrijf ESScapes
Vestiging Amersfoort
Medewerkers Geen
Opleiding Hogeschool Van Hall Larenstein Velp, Tuin- en Landschapsinrichting, 1999
 Ecole nationale supérieure de Paysage Versailles, architect paysagiste, 2000

→ www.esscapes.com

Karin van Essen is actief op LinkedIn, Facebook en Pinterest

ophalen. Zij is een soort parkwachter, terwijl het gewoon openbare ruimte is.'

Ambassadeurs

Projectleiding is een belangrijk onderdeel van haar bedrijf. 'Ik bedenk welke partijen – betrokkenen, belanghebbenden, bewoners – mee kunnen denken om een plek tot een succes te maken. Ik zoek altijd naar ambassadeurs. Elk project heeft ambassadeurs nodig op elk vlak. Mensen zeggen wel eens: "Krijg je dan niet een compromisontwerp?" Maar ik geloof in de kracht van een plek. Als je mensen dat laat inzien kan je uitleggen waarom je bepaalde beslissingen neemt. Dan creëer je draagvlak. Ik ben het aanspreekpunt en mensen kunnen alles waar ze aan denken bij mij kwijt. Het is vervolgens mijn taak om te kijken waar je wel wat mee kan en waarmee niet, en dat te funderen, zodat het begrepen wordt. Dan is er geen compromis nodig.'

Voorkeur voor Nederland

Van Essen werkt voornamelijk aan Nederlandse projecten. Soms maakt ze buitenlandse uitstapjes, vooral via KA56-netwerkpartner Mark van der Bij. 'Hij heeft veel contact met internationaal opererende architectenbureaus. Zo zijn we bezig met een grote nutsdaktuin in München, Duitsland en een nieuw centrum in Baku, Azerbeidzjan.' In opdracht van Van der Bij ontwierp ze samen met Roel van Wees en Rob Aben de buitenruimte van een nieuwe luchthaven in Kutaisi, Georgië. 'Een bijzondere opgave in een zeer on-Hollandse context, in de vallei tussen twee gebergten.'

Toch ligt haar hart bij de Nederlandse projecten. 'Ik vind het fijn om met mensen te overleggen en te zien voor wie je het doet. Je kan zo vaak je wilt naar de plek en krijgt een beter gevoel bij wat de oplossing zou moeten zijn. In Georgië bijvoorbeeld staat contextueel ontwerpen nog in de kinderschoenen en ben je vooral aan het onderwijzen in plaats van samen aan het ontwerpen. Nee, dan liever de herinrichting van de binnenstad van Maassluis, de tuin bij het nieuwe CNME te Amersfoort of de studentencampus in de duinen van Terschelling. Hollandser wordt het niet. En enorm afwisselend.'

TEKST TAMARA VAN TRICHT, FOTO ESSCAPES

Workshop macrofotografie

foto Chris Ruijter

De herfst. De tijd van overwelldigende kleuren, paddenstoelen en geweldig licht. Houd jij van fotograferen en heb je dinsdag 25 oktober zin om daarmee aan de slag te gaan? De VVA organiseert in samenwerking met natuurfotograaf Chris Ruijter een workshop macrofotografie. Dé kans om een stap te zetten in de wonderlijke wereld van het 'kleine'. Naast een aantal inspirerende beelden zal in het kort worden ingegaan op de techniek achter macrofotografie. Hoe stel ik mijn camera het beste in? Wat voor hulpmiddelen zijn er? Hoe

bepaal ik mijn standpunt en compositie? Daarnaast ontvang je een hand-out met allerlei tips & tricks omtrent macrofotografie.

Na de presentatie zal de workshop buiten verder gaan. Ook hier is er ruim gelegenheid tot het stellen van vragen en zal je met raad en daad worden bijgestaan. Daarbij is er veel ruimte voor improvisatie. Niets zo onvoorspelbaar als de natuur. Benodigdheden: een (goede) compactcamera of spiegelreflex, mag met macrolens maar hoeft niet. Verder wat je zelf denkt nodig te hebben (statief, zaklampje, verschillende lenzen, etc.) Denk ook aan een vuilniszak voor je knieën!

25 oktober, 9:00-12:30 uur, kosten voor leden en studenten € 25,-, voor niet-leden € 35,-. Opgave www.vva-larenstein.nl

Berkhoff Prijs voor Arian Lika

Arian Lika heeft tijdens de diploma-uitreiking op 12 juli de Berkhoff Prijs ontvangen van Ing. D.J. Berkhoff fonds-bestuurslid Geerd Wyrdeman, tevens leraar bij Helicon MBO Velp.

De prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan een leerling van Helicon MBO Velp die zijn diploma heeft gehaald en op school een positieve bijdrage heeft geleverd aan de opleiding. Lika heeft steeds meegewerkt met het organiseren van open dagen en infoavonden. Tevens promootte hij de opleiding Urban Design via social media. Zijn maatschappelijke betrokkenheid bij de school en zijn studiegenoten worden door leraren en medeleerlingen bijzonder gewaardeerd.

Het aan de prijs verbonden bedrag van € 250,- is aardig maar vooral een blijk van waardering van de school en de vakwereld

die in het bestuur van het Ing. D.J. Berkhoff fonds vertegenwoordigd is. Naast de prijs kan het Ing. D.J. Berkhoff fonds leningen verstrekken aan studenten en afgestudeerden van Van Hall Larenstein en Helicon die (tijdelijk) in financieel moeilijke omstandigheden verkeren. Meer informatie over het fonds zie www.berkhofffonds.nl.

Workshop Succesvol solliciteren

Kun jij ook wel wat hulp gebruiken bij het solliciteren? Eco-job organiseert op vrijdagmiddag 11 november een workshop waar je veel van opsteekt. Tijdens de workshop

nemen ze je mee om een goed sollicitatie gesprek te voeren en een LinkedIn-profiel op te stellen. Ook krijg je handige tips voor een heldere cv. De workshop vindt plaats bij hogeschool VHL. Het precieze tijdstip en in welk lokaal wordt nog bekendgemaakt. Gratis voor leden en studenten en €15,- voor niet-leden. Opgave via www.vva-larenstein.nl

Afscheid Coosje en Frank Gerritsen

Het is er dan toch een keer van gekomen: Coosje met vervroegd pensioen en Frank een nieuwe uitdaging bij HAN Sport en Bewegen in Nijmegen. Broer en zus Gerritsen hebben daarom op vrijdag 24 juni afscheid genomen na een lange, bijzondere en fijne periode bij Helicon MBO Velp. Coosje heeft allerlei functies vervuld voor MBCS-B en later ook MBCS-A en het Helicon. Ze was receptioniste, assistent voor docenten, administratief medewerker, vliegende keep et cetera. Ze heeft vanaf haar 18de, in totaal zo'n 40-43 jaar, bij Helicon en zijn voorgangers gewerkt. Frank is in de jaren 80 begonnen en al die jaren sportdocent geweest.

Personalia

Overleden 19 juli 2016
De heer ing. L.T. Olthof
Geboren: 1-1-1950
Afgestudeerd aan de MBCS, 1971

Correspondentieadres:
Mevr. L.E. Olthof-Baas
Zaagmolenlaan 37
9679 EH SCHEEMDA

Lisa Schepers werkt bij een van Nederlands grootste verzekeraars. Op het oog niet wat je zou verwachten na een studie Tropische landbouw. Toch probeert ze in haar werk raakvlakken te zoeken met haar opleiding. Met microverzekeren lijkt de link gelegd. Of nog niet?

'Mijn tropische ambities zijn nog steeds aanwezig'

Waarom ben je Tropische landbouw gaan studeren?

'Ik was 16 toen ik van de middelbare school kwam en wist nog niet wat ik wilde. Wel dat het de economische kant niet ging worden. Dus koos ik eerder in havo-3 voor het profiel Natuur en gezondheid. Mijn familie keek op toen ik aangaf dat ik naar Larenstein wilde, zelf komen we niet uit de agrarische wereld, maar ze hadden er wel vertrouwen in. Ik maak altijd mijn eigen keuzes, dus dit zou ook wel goed komen. Het internationale karakter van de opleiding sprak me aan en de school in Deventer vond ik erg knus.'

Je hebt zeven jaar over de opleiding gedaan. Dat lijkt vrij lang voor een hbo-studie.

'De eerste jaren verliepen voorspoedig. De periode van afstuderen ging ook wel redelijk, maar ik kwam niet helemaal tot resultaten. Het schrijven van de eindschrijving heb ik daarom geparkeerd en ik ben een paar jaar gaan werken, zowel binnen als buiten school. Uiteindelijk werd Koos Kingma, coördinator professional master rural development, mijn nieuwe afstudeerbegeleidster. Een betere had ik niet kunnen hebben. Zij heeft mij opnieuw gemotiveerd en geholpen om alles af te ronden.'

Je werkt tegenwoordig bij een verzekeraar. Hoe kom je daar terecht?

'Direct na het afstuderen ben ik via een uitzendbureau productiewerk gaan doen, gewoon om wat te hebben. Tussendoor solliciteerde ik naar passend werk. Door gebrek aan werkervaring in het veld was dat lastig. Toevallig kreeg ik van een ander uitzendbureau de vraag of ik bij Centraal Beheer Achmea in Apeldoorn wilde werken.

Ik kon de dag daarop al beginnen en heb niet eens hoeven solliciteren. Na een aantal tijdelijke contracten en het behalen van de nodige diploma's (Wet financieel toezicht) kreeg ik ruim twee jaar geleden een vaste aanstelling.'

Exit tropische ambities?

'Nee, toch niet helemaal. Ik ben op een punt aangekomen dat ik verder kan gaan in de verzekeringswereld. Dan is de kans wel groot dat ik heel ver af kom te staan van waar mijn hart ligt. Daarom bekijk ik of ik volgend jaar een (pre-)master kan volgen in deeltijd. Wat het precies wordt weet ik nog niet. Wat in mijn huidige werk wel enigszins aansluit bij de opleiding is het mi-

croverzekeren, onderdeel van het mvo-beleid van Achmea. Dat is waar verzekeren in de kern om draait; het opvangen van risico's die je als ondernemer of particulier in ontwikkelingslanden echt niet alleen kunt dragen. Dit in tegenstelling tot in Nederland waar tegenwoordig de gekste dingen verzekerd worden. Mensen in armoede zijn extra kwetsbaar voor onverwachte tegenslagen, zoals natuurrampen, ziekte en sterfte. Ze hebben geen reserves om tegenslagen op te vangen. Gaat de enige koe van een boer dood, dan zijn er ineens geen inkomsten meer en is er ook geen eten. Met een microverzekering voorkom je een grote inkomensval.'

Daar ligt misschien wel een kans?

'Microverzekeren is geen corebusiness van Achmea. Er is een select groepje, vooral managers, die er naast hun werk vrijwillig mee bezig is. En het zijn vaak projecten waarvoor je een lange adem moet hebben. Ik heb wel geprobeerd om ertussen te komen, maar dat is nog niet echt gelukt. Terwijl ik een van de weinigen ben binnen het bedrijf met een combinatie van kennis over tropische landbouw en verzekeren. Als ik in mijn resterende tijd bij Centraal Beheer alsnog daarmee bezig mag zijn, zou ik dat erg leuk vinden.'

Naam Lisa Schepers
Woonplaats Schalkhaar
Studie Tropische landbouw, afstudeerrichting Rural Development and Innovation, 2010
Functie Medewerker Polisbeheer Zakelijke Schadeverzekeringen Centraal Beheer, Apeldoorn

TEKST EDWIN VRIEZEN

FOTO CLAUDIA STEGEMAN

'Maak Carrièredag interessanter voor Helicon-leerlingen'

'We willen onze relatie met VVA Larenstein graag uitdiepen door bijvoorbeeld meer samen de VVA Carrièredag te organiseren.' Dat zegt Willy Koppens die op 1 november afscheid neemt als directeur van Helicon MBO Velp na een periode van drie jaar.

Hij vindt het jammer dat zijn tijd bij Helicon voorbij is, maar het is onvermijdelijk. 'We worden allemaal eens 66.' Zijn boodschap aan zijn opvolger luidt: benut maximaal wat het kennislandgoed Larenstein te bieden heeft als buitenleslokaal en zet het maximaal in voor het imago en de vermarkting van de school. 'Ik hoop dat de samenwerking met Van Hall Larenstein hierin verder doorontwikkelt en dat de school daar wel bij vaart. Verder hoop ik dat mijn opvolger heel veel om onderwijs en leerlingen geeft. Het mbo is geen koekjesfabriek; je moet van mensen houden.' Zijn hele werkzame leven heeft Koppens bij Helicon Opleidingen gewerkt, als docent en in diverse managementfuncties. Hij heeft een zwak voor het onderwijs en met name het mbo. Naast het directeurschap geeft hij nog altijd les op Helicon-scholen waar hij eens heeft gewerkt. 'Dat blijft leuk. Ik denk dat ik na mijn pensionering iets met het onderwijs blijf doen, al weet ik nog niet wat.'

Het gesprek komt op de relatie tussen Helicon MBO Velp en VVA Larenstein. Wat Koppens betreft mag

die relatie versterken. 'Laatst was er nog een gesprek met de VVA samen met VHL. De inzet is een vernieuwde samenwerking. We willen onze relatie graag uitdiepen door bijvoorbeeld meer samen de Carrièredag te organiseren', reageert Koppens. 'Helicon doet momenteel onvoldoende mee. De dag is meer op de hbo-markt gericht. Het is mooi als ook onze afstudeerders er voldoende bedrijven aantreffen. Daar liggen kansen. Er moet nog het een en ander voor gebeuren, maar de intentie is uitgesproken.'

Drempel verlagen

Wanneer er tijdens de Carrièredag meer bedrijven met mbo-vacatures en stageplaatsen zijn, zal de drempel bij Heliconners om bij VHL binnen te stappen mogelijk wat lager worden. Sowieso wordt actie ondernomen om de Helicon-leerlingen zich meer thuis te laten voelen in het VHL-gebouw. 'Bijvoorbeeld door tijdens de introductieweek eens binnen te lopen, zodat leerlingen zien dat ze ook daar kunnen studeren. Dit jaar hebben we dat voor het eerst gedaan. Door af en toe bij VHL een les te laten

plaatsvinden of een leraar hier te laten komen, ontstaat er ook samenhang. Nog een ander voorbeeld: studentenvereniging LaarX geeft sinds een half jaar lezingen in ons gebouw, waardoor de drempel voor onze leerlingen lager is geworden om de interessante activiteiten te bezoeken.'

Versterking samenwerking VHL

Meer inhoud geven aan de samenwerking met VHL was een van de kernopdrachten van Koppens. 'We hebben onze contacten geïntensiveerd, nadat die waren verwaterd in de periode dat VHL in de holding van Wageningen UR zat. Nu is er maandelijks directieoverleg, is er een stuurgroep voor verbetering van het landgoed en zijn er meetings geweest over de doorstroming van mbo naar hbo. Op allerlei manieren zetten we professionals bij elkaar om verbindingen te zoeken. Vanaf dit studiejaar maken we gebruik van de keukenfaciliteiten en docenten van VHL voor onze nieuwe opleiding Voeding & Welzijn. Met gemak kan ik zo een stuk of zes onderwerpen noemen waaraan je kunt zien dat de relatie met VHL er weer volop is. En die wordt alleen maar intensiever.'

Het merendeel van de Helicon-opleidingen sluiten aan bij die van VHL Velp. 'Alleen onze opleidingen Dier & Ondernemen en Eco & Wildlife niet goed, maar afgestudeerden vinden al jaren hun weg naar VHL Leeuwarden. Wat betreft Voeding & Welzijn richten wij ons meer op de adviserende kant en minder op de voedingsmiddelentechnologie en voedselkwaliteit van de Velpse VHL-opleiding Voedingsmiddelen-technologie. Maar ik sluit niet uit dat onze opleiding samen met VHL te verbreden is. Komt er vraag uit de mbo-markt naar dit soort opgeleide mensen én leerlingen hebben interesse, dan is dat een voor de hand liggende stap.'

De intensievere samenwerking zal ook zichtbaar worden in het kennislandgoed. 'We willen het parkmanagement gaan voeren via een gezamenlijke dienst. Verder gaan we het landgoed opnieuw inrichten. We selecteren een architectenbureau dat een masterplan gaat opstellen voor de herinrichting, die we vervolgens gefaseerd gaan uitvoeren. En niet te vergeten: begin juli hadden we het gezamenlijke festival de Groene Loper met VHL en Studio26, die ook op het landgoed is gevestigd. Onze eerste grote publieksactiviteit als voorbeeld van hoe we het landgoed vaker willen gaan gebruiken.'

Netwerkrelaties met bedrijfsleven

Wat betreft Helicon an sich stond Koppens voor de opgave om een goede overgang te realiseren van het project netwerkschool – vier jaar lang een proeftuin voor onderwijsvernieuwing met extra financiering – terug naar een meer regulier onderwijssysteem met een gewone exploitatie. 'De goede onderdelen van de netwerkschool willen we vasthouden, zoals de studentondernemingen en de netwerkactiviteiten met

Willy Koppens tijdens het landgoedfestival de Groene Loper.

het bedrijfsleven. Met nogal wat bedrijven hebben we een netwerkrelatie opgebouwd. De preferente bedrijven komen vaker naar onze school, leveren gastdocenten, doen mee aan studiedagen en nemen deel aan projecten. Tijdens de netwerkschool hebben we dit sterk op de kaart gezet. Tegenwoordig hebben we een netwerkbureau dat de samenwerking coördineert.'

Terugblikkend is Koppens tevreden. Waar hij voor aan de lat stond is gerealiseerd of in gang gezet. Zijn opvolger kan ermee verder, maar hij of zij zal ook met eigen initiatieven en inzichten komen.

TEKST RIA DUBBELDAM

FOTO'S HELICON MBO VELP

Advertentie

An advertisement for Cyber Adviseurs. The background is a vibrant, abstract graphic with green, blue, and yellow geometric shapes. In the top right corner, the word 'cyber' is written in a stylized font, with 'organisatie' below it in a red box, 'beleid & beheer' in a green box, and 'geld & kwaliteit' in a blue box. In the bottom right corner, there is a text box with the following content: 'Cyber Adviseurs voor buitenruimte maakt zichtbaar hoe uw organisatie ervoor staat en ondersteunt met glasheldere instrumenten. Benieuwd hoe? Bel (0172) 63 17 20 of mail naar info@cyber-adviseurs.nl'. At the very bottom, the website 'www.cyber-adviseurs.nl' is displayed in white text on a dark blue background.

Slingertoene Groningen

– cultureel erfgoed hersteld

Rijdend door Oost-Groningen ervaar je de welvaart van weleer. Oldambtster boerderijen met in Engelse landschapsstijl aangelegde diepe voortuinen brengen je bijna tweehonderd jaar terug in de tijd. Deze slingertuinen (slingertoene op z'n Gronings) hebben cultuurhistorische waarde en zijn gelukkig teruggebracht. Landschapsarchitect Simone Bakker, betrokken bij het herstel, gaf tijdens de VVA-excursie op 24 juni een presentatie.

Begin jaren 90 was Simone Bakker al betrokken bij het historisch onderzoek naar boerenerven in het Oldambt. Aansluitend hierop startte eind jaren 90 het herstelproject 'Slingertuinen in het Oldambt'. Door verschillende subsidies is een flink aantal tuinen gereconstrueerd. Deze tuinen zijn niet altijd een letterlijke kopie van de historische ontwerpen, maar voldoen wel aan de stijlkenmerken. Tevens is rekening gehouden met de onderhoudsmogelijkheden en de beplantingskeuze van de huidige tijd. Door de slingertuinen commercieel als cultureel erfgoed en toeristische trekpleister in te zetten wordt het onderhoud gegarandeerd en zijn de tuinen van economisch belang voor het Oldambt. Het project sluit aan bij de ontwikkeling van het gebied rondom de Blauwe Stad.

Tuinmode in de 19^e eeuw

Rond 1800 is de Engelse landschapsstijl ontstaan. Al voor 1800 moderniseerde architect Schonck de tuin van Paleis Het Loo. De tuinen bij de door adel bewoonde Groningse borgen werden eveneens vernieuwd en welvarende herenboeren volgden de mode om te pronken. De tuin van de Fraeylemaborg in Slochteren werd door de vermaarde tuinarchitect J.D. Zocher aangepast door de visvijver te veranderen in een meanderende "rivier". Het achterste deel van de tuin is aangelegd door de eveneens bekende tuinarchitect L.P. Roodbaard (boek: Roodbaards Rijkdom) en wordt gekenmerkt door de heuvel oftewel "het bergje" met de zichtlijnen rondom ("het kattensnorretje"), boonvormige graanvelden en slingerpaden. Uit teruggevonden eerdere

ontwerpen bleek dat het noordelijke deel al voor 1821 is ontworpen door G.A. Blum.

Exotische invloeden

Hun welvarendheid hadden de Groninger herenboeren te danken aan de hoge graanprijs, door extra land van de kerk of land door aanwas aan het wad en door overerving van het boerenbedrijf aan uitsluitend de oudste zoon. De andere zonen emigreerden naar Canada of gingen in Wageningen studeren. Door de overzeese contacten en wetenschappelijke invloeden kwamen nieuwe plantensoorten (bonte heesters en stinsplanten) en specifiek veel verschillende esdoorns in de slingertuinen. Hoveniersfamilie Vroom uit Glimmen (Gerardus sr. en Jan sr.) heeft veel slingertuinen aangelegd. Slingertuinen hebben veelal als kenmerken een cirkelvormige graskom voor het huis, een breed pad zodat de koets goed voor het huis kon komen, bomen voor en naast het huis (bij de keuken) en een beeldbepalende rode beuk. Verhalen gaan de ronde dat de rode beuk werd aangeplant bij een belangrijke gebeurtenis of om te laten zien dat de hypotheek was afgelost.

Open tuinen in Midwolda

Na de presentatie bezochten we de slingertuin van Boer-

derij Hermans Dijkstra en de Blauwestadhoeve, beide in Midwolda. De tuin bij Boerderij Hermans Dijkstra is niet gecombineerd met meer hedendaagse stijlen zoals lage haagjes in rechte vormen en hedendaagse beplanting. Er staat een mooie oude treurbeuk, de kapel. Bij de weg is het aangezicht fenomenaal door de in het grasveld ingelijste grote rode beuk midden voor de boerderij. Geweldig is ook de geitenbaard omringd door hosta's. De grasvelden zijn ingekaderd door cortenstaal, waardoor de begrenzing tussen gras en paden strak blijft. Bij de Blauwestadhoeve is het originele padenpatroon gevolgd en niet voor cortenstaal gekozen. In deze tuin staat een grote oude plataan en een oude kastanje. Ter afsluiting van de excursie hebben we bij de Blauwestadhoeve gebarbecued en van het mooie weer genoten. Meer weten? Deze website is zeer de moeite waard: oldambt.groningen.nl/zien-doen-beleven-oldambt/cultuur/tuinen

TEKST HESTER WEHKAMP

FOTO MARIJE KATTENWINKEL

Hester Wehkamp is deeltijdstudent Tuin- en Landschapsinrichting

De drie sferen van Tiengemeten

Zo'n tien jaar na het vertrek van de laatste boer, organiseerde de VVA op 10 juni een interessante excursie naar Tiengemeten. Een groep van 23 bezocht onder begeleiding van oud-Larensteiner Helma Braat, boswachter van Natuurmonumenten, het natuureiland. Ze legde uit hoe het eiland in drie delen is ingericht. Elk met een eigen verhaal en sfeer. Bij Weemoed draait het om de geschiedenis, bij Weelde om openheid en in Wildernis om nieuwe natuur. Het is mooi om te zien dat veel gebouwen zijn blijven staan en hoe de natuur (deels met regie) bezit heeft genomen van het eiland. De verschillende ruïnes – de vervallen boerderij

van de laatst vertrokken boer tot de 'onderhouden' ruïnes zoals het quarantainegebouw – verwijzen naar het verleden als landbouwgebied. Wat mij is bijgebleven is de rust. Het was een leerzame dag. Ik zou graag in de toekomst meer van zulke excursies bezoeken.

*Menno Holleboom, student
Tuin- en Landschapsinrichting*

Advertentie

VLUGP

STEDEBOUW & LANDSCHAPSARCHITECTUUR

Stedebouw & Openbare ruimte

Landschap & Natuur

Private & Particuliere omgeving

+31 (0)20 - 69 23 007 - WWW.VLUGP.NL

AGENDA

14 oktober VVA Carrièredag

Kijk naar de kansen die bedrijven en organisaties bieden.

25 oktober Workshop Macrofotografie

Natuurfotograaf Chris Ruijter geeft een workshop. Zie pag. 24. Opgave www.vva-larenstein.nl

11 november Workshop Succesvol Solliciteren

Eco-job leert je een goed sollicitatiegesprek te voeren en een LinkedIn-profiel op te stellen. Je krijgt tips voor een heldere cv. Gratis voor leden en studenten; €15,- voor niet-leden. Zie pag. 24. Opgave via www.vva-larenstein.nl

25 november Najaars-ALV

De najaars-ALV wordt gehouden in Nagele. Plaats en tijd worden nog bekendgemaakt. Na afloop is er een VVA-excursie.

VVA excursies

Inschrijven via www.vva-larenstein.nl of administratie@vva-larenstein.nl. Excursies zijn meestal gratis voor VVA-leden. Studenten kunnen eens per jaar gratis mee. Veelal zijn er studiepunten te verdienen.

21 oktober Zaanse Schans/ Zaandam Centrum

De Zaanstreek staat bekend om de groene houten huisjes, de zaagmolens, de vaarwegen en de Verkadefabriek. Minder bekend en geliefd was het stadshart. Het stedenbouwkundig plan Inverdan bracht een ommekeer. Het centrum is omgetoverd tot een karikatuur van zijn eigen historie. Zaanstad heeft nu zelfs relatief de meest verkochte woningen van alle steden in Nederland.

25 november Nagele, ontstaan op de tekentafel, vernieuwd in het lab, inclusief ALV

Hoe revitaliseer je een wat versleten dorp? In Nagele gebeurt dat met het Uitvoeringslab. Vanuit die geschiedenis, vormgeving en de emotionele waarde voor veel bewoners, werkt het dorp aan een vernieuwingslag. Deze excursie vindt plaats na de najaars-ALV.

Helicon MBO Velp

8 oktober Groene Doeners Festival

Kinderfestival op Landgoed Larenstein, terrein achter Helicon MBO Velp. www.groenedoenersfestival.nl

25 oktober Open Avond

Helicon MBO Velp stelt haar deuren open. Workshops en presentaties over de opleidingen (18.00-21.00 uur).

29 oktober The Next Step

Netwerkevenement (15.00-17.30 uur) voor bedrijven en examen-kandidaten Helicon MBO Velp. Bedrijven kunnen zich aanmelden bij Rogier van der Linden, r.vanderlinden@helicon.nl

VHL Trainingen en Cursussen

Meer informatie: Nicole Arentsen, 026-3695640, www.vhlnl.nl/bedrijf/Training+en+Cursussen

Aanbod cursussen najaar 2016

- Coördinator Grondwatertechniek, start 16 nov, duur 7 mnd
- Master in deeltijd; Professioneel Project- en Procesmanagement, start 3 nov, duur 8 mnd
- Grondwaterhydrologie en bronbemaling, start 7 nov, duur 3 dagen

De Groesbeek na herinrichting

www.bwz-ingenieurs.nl

ervaren professionals, persoonlijk en betrokken

SCRIPTANT

Gezocht:

een enthousiaste afstudeerder,
die zich wil verdiepen in erfpacht.

Wij verwachten een actieve houding
over de opzet van je scriptie en
denken graag met je mee!

KERKSTRAAT 54
3291 AM STRIJEN
T 078 674 94 94
WWW.OVERWATER.NL

Rentmeester
vastgoedpro
zetten voor uw zaak

Meer informatie

Neem contact op met Fleur Varin
(078 674 94 26) of kijk op onze website

Kennis, advies en uitvoering

RUIMTE VOOR DE RIVIER EN NIEUWE NATUUR

Dekker is een mooi en dynamisch bedrijf waar we trots op zijn. Met het winnen van zand, grind en klei creëren we honderden hectares nieuwe natuur waarmee we omgevingen verrijken. Bijvoorbeeld landschappen bedoeld voor intensieve en extensieve recreatie. Of stiltegebieden voor dieren of vogels. Ook helpen we de biodiversiteit in een gebied vooruit. En, niet in de laatste plaats dragen onze projecten veel bij aan het verbeteren van hoogwaterveiligheid, zodat Nederland droge voeten houdt. Dat doen we met een team van bevlogen mensen die de ruimte krijgen hun ideeën om te zetten in zaken die ertoe doen.

Bekijk onze projecten op www.deknergroep.nl

Dekker

grondstof voor ontwikkeling

RPS

ONTDEK JOUW TOEKOMST SAMEN MET RPS!

Wij zijn geïnteresseerd in gedreven
en getalenteerde studenten en
afgestudeerden. Ben jij dé persoon die
wij zoeken? Dan komen wij graag met
je in contact!

Laat ook jouw ambitie groeien met die van RPS!

rps.nl

Groen op hoog niveau

Ontwikkel jezelf tijdens je stageperiode bij Dé duurzaamste hovenier
van Nederland. Meer weten? We spreken je graag op de carrière dag.

Groepsactiviteiten
Terreininrichting | Bestrating en Riolering
Binnenbeplanting | Boomverzorging
Daktuinen en Vegetiedaken | Onderhoud
en Beheer | Design & Construct

Vestigingen in de regio's Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht
T (020) 667 77 77 | E info@vandertolbv.nl | www.vandertolbv.nl

Van der Tol
denkt groen

Eelerwoude werkt met passie

aan een mooi en groen Nederland

Eelerwoude is een adviesbureau en rentmeesterskantoor met veel regionale kennis. Vanuit drie vestigingen werken wij als adviseurs, ontwerpers en rentmeesters aan de ontwikkeling, inrichting en beheer van het landelijk gebied in heel Nederland.

Landschapsarchitectuur, ecologie, cultuurtechniek en beheer zijn ons werkveld. Onze oplossingen voor complexe vraagstukken zijn origineel en realistisch.

Wij verbinden mensen en doelen; slaan een brug tussen particulieren en overheden, ondernemers en beheerders. We willen de dromen van onze kinderen en de ambitie van onze opdrachtgevers daadwerkelijk realiseren. Daarom blijven wij niet in abstracte visies en plannen steken.

Bel (0547) 26 35 15,
of kijk voor meer informatie
op www.eelerwoude.nl

kleurt het landelijk gebied

**Eelerwoude heeft vestigingen in
Goor, Diever en Culemborg**